

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

JOHAN LEVART

(SATYR)

Olof Petersson
5/1. 42

ETT MODERNT
DIKTARÖDE

HISTORIER OCH HUGSKOTT

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

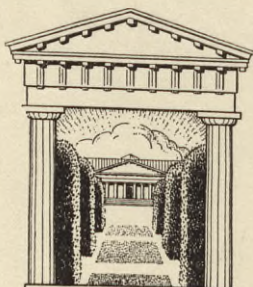
Pris 1: 25.

A.O.50.

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
UMEA

Östergren

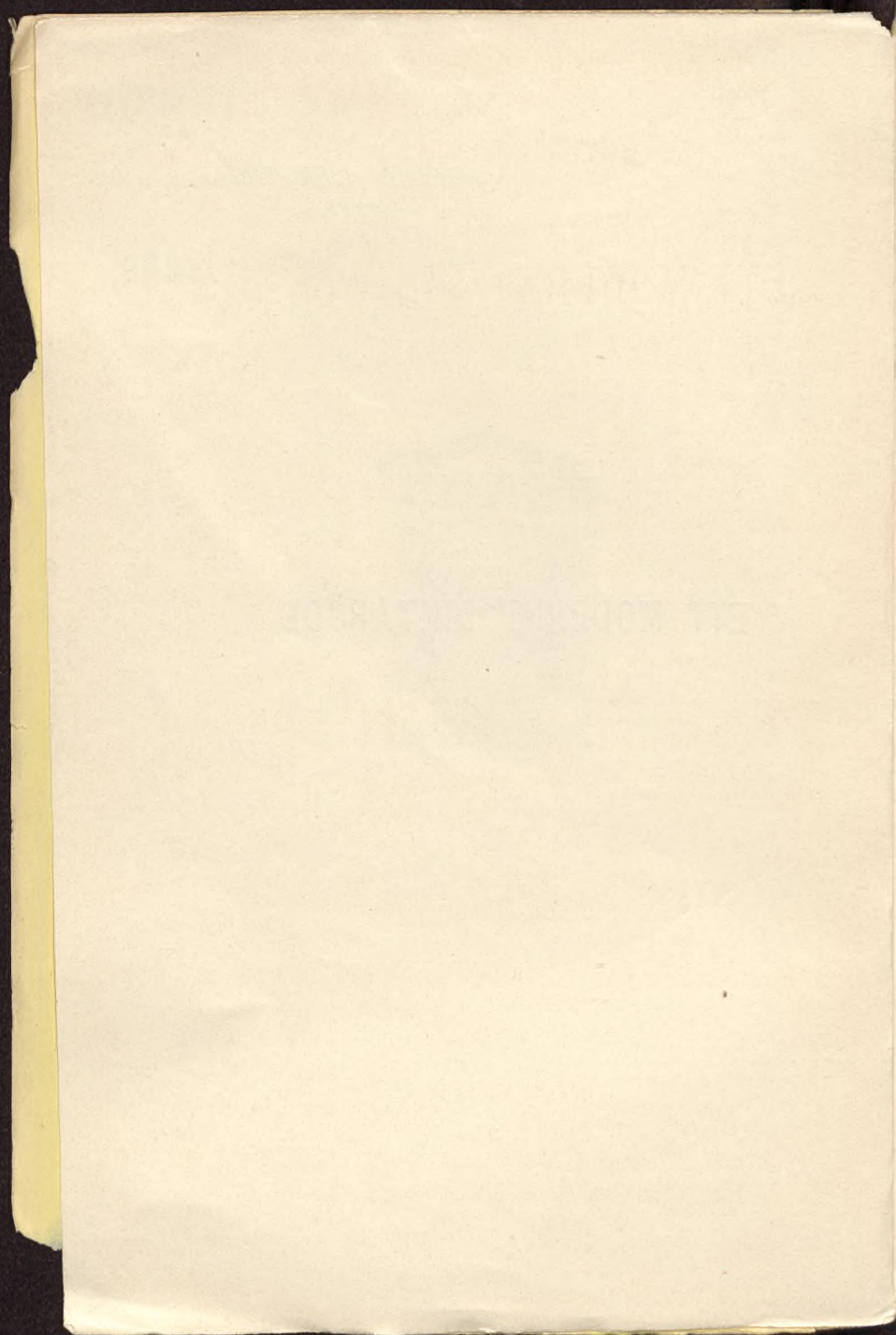
9591

EX LIBRIS
OLOF ÖSTERGREN

JOHAN LEVART
(SATYR).

ETT MODERNT DIKTARÖDE.

ETT MODERNT DIKTARÖDE

HISTORIER OCH HUGSKOTT

AF

JOHAN LEVART
(SATYR).

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

ET MODERNT SKARDE

AV

JOHAN LARSSON

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1898.

*Ett modernt
diktaröde.*

*

En essay öfver mig själf.

I stället för ett vanligt företal.

*

Välaktade läsare!

Den som skrifver denna bok är egentligen i sin själs innersta en diktare med Guds nåde, och redan före en vällyckad studentexamen var han i sitt själfmedvetna sinne kong i aandens rige. Jag vet inte, hvarför han inte skulle få vara det? Kärlek till sig själf är den treffigaste af alla dygder.

Men skall en diktare inom Sveriges landmären undvika att svälta ihjäl, måste han, så vida han inte vill stjåla och mörda, *foga* sig. Han måste foga sig kopiöst. Han måste kläda sig i

gycklareskrud och i clownens mjölvhita kåpa göra taskspelarkonster, då han i själ och hjärta helst skulle vilja som en Jehovas svartblå molnstod slunga förbrännande, förgörande blixtrar. Då han ville smälta i lyrik och sjunga om vårens vindar och sagans drottning måste han sätta sig neder och fabricera epigram och dårdikter åt skämttidningsaktiebolag, då blodet bränner och tinnigarna bulta i den hetaste födslovända af en världstragedi, måste han slå sig ned vid det honom beskärda bordet på en stor och modern redaktion, där telefonerna pingla och reporters och notisjägare strömma i långa rader ut och in genom dörrarna, skicka springpojken efter en half pilsner, tända en billig yaltacigarrett och dikta ett enkelt och lättfattligt kåseri om sista väderleksskiftet med välplacerade snärtar åt något renhållningsbolag. Det är nog kusligt i sig själf, men icke alla äro så lyckliga att de få börja som kåsörer. Nej, nej, vill man bli diktare här i landet måste man vanligen börja med att referera bolagsstämmor.

Välaktade läsare och medsyndare, har du nånsin refererat en bolagsstämman? För din egen skull hoppas jag, att du ej har gjort det, ty jag är en god människa. Men nog känns det uppfriskande för en yngling att från revisorernas läppar så att säga höra klangen af millionerna, under det han själf nervöst fingrar i byxfickan och räknar öfver om han kan ha råd till en välbehöflig förmiddagsabsint utan att behöfva dra in på den ordinarie aftonwhiskygrogen (vichyvatten, en kvarts

citron, strösocker, Uam Var*). Det enda nöje en bolagsstämmoreferent understundom har är då han vid vägradt tillträde till de stilla förhandlingarna — hvarje oppositionsförsök på en bolagsstämma kväfves alltid i sin linda — och med absolut säker kännedom om att ingen af aktieägarna i hans »eget» tidningsbolag har det ringaste intresse i det på tapeten varande, utan snarare tvärtom, kan sätta sin behandskade hand i sidan, näsan cirka en half decimeter högre i vädret och med ironiskt utmanande ton utbrister:

— Jo, det här tycks vara ett snyggt bolag. Eftersom allt ska gå så tyst för sig! Nånå, vi få väl lof att ha herrarna i minne.

Det är roligt att då se med hvilken beundransvärd hastighet förbluffelse, förargelse och eftertänksamhet aflösa hvarandra på den morske sekreterarens panna för att slutligen efterträdas af stilla resignation och ödmjukhet. Ännu roligare är det att ett par timmar därefter finna på sitt skrifbord utan ens egen förskyllan eller värdighet ett utförligt och prydligt renskrifvet referat.

Utom bolagsstämmorna finnes det mycket annat, som spelar en viktig roll i ett modernt diktarlifs tidigare skede. Man kan gå med rytmen till en lustelig bachantvisa lekande i hågen eller med blodet i brand vid de fräckaste himlastormartankar och ändock nödgas öfvervara ett årsmöte i sällskapet för svenska psalmsångens höjande eller en

* Hoppas ni är en hederlig karl, herr generalagent! Min adress står i adresskalendern.

generalkonferens i centralförbundet af fosterländska föreningarna för omhuldande af den sista vinterflugan.

Men kanske det skulle roa dig, olitteräre läsare, att kasta en ännu djupare blick in i ett modernt ungt diktarlifs lönliga vrår.

Mitt första försök på författarbanan gick i en något egendomlig riktning. Jag var tio år gammal och gick i tredje klassen i en af vårt älskade fosterlands utmärkta elementarskolor. Jag var en helt vanlig pojke då för tiden, något starkare och vigare än de andra förstås, men hade på det hela taget ej tänkt mig djupare in i lifvets stora frågor. Då for en dag ärelystnaden i kroppen på mig, och jag stegade upp till vår vördade lärare i tyska språket och föreslog honom, om inte han och jag, såsom varande tvenne stabla karlar, skulle kunna slå våra hufvuden ihop och ge ut en förbättrad upplaga af Calwagens språklära. Förslaget var förestafvad och genomadt af ärlig och uppriktig nitälskan för tidsenliga reformer. Jag minns emellertid ej resultatet af underhandlingen, endast att man höll ett vaksamt öga på mig under resten af mina tyska lektioner. Calwagen lära de visst använda ännu.

*

Mitt nästa skede var då jag gick och drömde om Svenska akademiens stora pris. Inte precis för dettas egen skull — högre sträckte sig redan som femteklassist min ärelystnad — men därför

att någon illfundig eller bedragen medmänniska inbillat mig, att med den granna medaljen följde fyra tusen kronor som gratifikation. Och då så . . .

I dessa drömmar började jag dikta långa hjältesagor om vikingar och drakar samt äfven något obetydligt om kärlek.

»Banal comme l'amour, la mort et la beauté . . .»

Denna Charles Morices sats om Paul Verlaine låg bestämdt och grodde i mig redan då. Ty mina hjältar voro aldrig vackra, endast »starka och härdade». Och hade jag några fruntimmer med i leken, voro de nästan samt och synnerligen valkyrior. Hvilka enligt senare forskningar och erfarenheter ej bruka vara för fagra.

*

Så kom då en tid, hvilken jag själf vill beteckna om icke som den märkligaste, så dock som den egendomligaste. Först och främst blef jag naturligtvis hädare. En karl, som ej under någon period af sitt lif hädat allt, som den stora flocken af medmänniskor sätter på piedestaler, blir det egentligen aldrig något riktigt fint af.

Jag blef, som sagdt var, hädare. Och för att ta det summariskt skref jag ihop en diktcykel, hvars hjälte, som jag kallade Svarte Mats, gick omkring och syndade på det begärligaste mot alla tio Guds bud. Som hederlig och ärlig karl gjorde jag mig emellertid minst lika svart som min hjälte. Eller hvad säger du, dyre läsare, om en dikt som denna:

Kring svarta bordet.

Herr Satan var högre och skönare växt
än någon annan,
fast fram där stucko ur lockarnas natt
små horn ur pannan.
Och slughetens far
herr Satan var
med stripigt bockskägg på hakan.

Där sutto omkring hans svarta bord
de tretton skalder,
men ingen utaf dem, det säger jag visst,
var lik gud Balder.
Ty alla de andra och jag också
vi hade ju svarta kappor uppå.
och svart var vårt hår
och svart vårt skägg
och svarta de dolska ögon.

Och drycken, som jäste till bägarerand,
af svafveleld sjöd,
och hade en annan den druckit,
det varit hans död.
Men vi, herr Satan och skalder tretton,
vi mädde så bra,
vi drucko i botten och skrattade till:
Skål bröder! Haha, haha!

Eller så här:

Vanvett:

När korporna hvitna och kråkorna gulna,
solarna rodna och kristallerna mulna,
och helgonen börja som clowner att flina
och svänga i cancan benen sina,
då först skall jag piska min själ med ris
och sjunga all dygds och ädelhets pris,
men till dess vill kväda all dagen lång
åt de rödaste fröjder den rödaste sång.

Ty är tiden dig lång och syns världen dig trist,
då kan du dig lägga på örat förvisst
och den gråa ledsnaden tryggt från dig sparka
och somna från skräpet och sofva och snarka,
som käringar snarka i aftonsången
och luffarn på ryggen i landsvägsdiket
eller Sancte Petrus vid himmelriket,
tills ändtligt en dag han väcks af gongongen
på yttersta dagen, då timmen slår
för raggiga getter och fromma får.

Se, det var något till dikter det! På denna
tid började jag äfven dikta något om kärlek. Men
den var alltid mycket vild. Den ville vanligtvis
komma åt den skönas dygd. Med mindre nöjde
den sig, min själ, inte.

Emellertid insåg jag, att det ej gick i längden att bara skriva dikter. Man måste äfven något ägna sig åt prosan. Men för att tillvinna sig någon respekt i den vägen och bryta sig en bana måste man skaffa sig en någorlunda fast ståndpunkt.

Jag funderade både länge och väl på en dylik och kom efter många själsstrider i min tysta kammar ändtligen till en något så när acceptabel. Jag blef romantisk naturalist-symbolist!

Skulle det måhända roa dig att höra något närmre om en romantisk naturalist-symbolists förstlingsarbete? Jag tror inte att det skulle kunna skada.

Först och främst byggde jag upp en gammal borg. En gammal borg är alltid bra att ha vid startandet af en roman. Har man bara en dylik, klarar man sig alltid på något sätt. Tänk på det själf, om du någon gång skulle råka i diktarvånda!

För att emellertid få min borg riktigt märkvärdig och respektabel gjorde jag den, som sig borde, »grå af ålder» och pyntade ut den på allt upptänkligt sätt.

Först och främst placerade jag den bland en massa klippor vid randen af en furuskog, och klipporna lät jag kyssas af vågor, som kommo fjärran, fjärran ifrån. Vågor böra alltid komma »fjärran ifrån», om det skall vara något egentligen med dem. Klipporna voro särdeles splittrade och pittoreska, »en storslagen, fast vild skönhet», och inne i furuskogen lade jag här och där små vackra

ängar med pryddliga blommor — ett briljant tillfälle att lysa med mina djupa kunskaper i botanik.

För öfrigt är det alltid mycket lämpligt att ha en smula naturskildringar med i sina romaner. Det fyller så bra, och skulle man lyckas lura en förläggare, tar han alltid *någon* hänsyn till längden. Men de böra vara gjorda med smak. En solnedgång är inte bara röd och vacker — mycket bättre är att kalla den för ett stort bål, där någon gammal häxa får svida för sina många fula konstners skull. En äng med blommor på är inte bara blomsterprydd och fager, nej, den är en brokig harlekingskrud. Månen är inte brandgul och vemodsfull, nej, den är *en blödande mandarin utanför Pjong-jang!* — Dylikt gör förstås inte så mycket för det helas skull, men det tar sig snyggt ut och bevisar, att man inte är en vanlig bracka.

Vidare gaf jag naturligtvis det gamla nästet rostiga väderflöjlar och tandade tinnar, murgröna och vildvin på väggarna samt spökade ut burspråken på det brokotaste vis. Men inte nog med det. *Vida* mer storartadt skulle det vara. Till den ändan satte jag nakna, sköna marmorfruntimmer, sfinxer och centaurer uppe på tinnarna och placerade här och där några smådjäflar i fönsternischerna.

Inne i detta underliga näste satte jag en hardt när utgammal gubbe, en för detta riddare och Jerusalemsfarare. Skall det vara något med en gammal riddare, måste han åtminstone en gång ha varit i Jerusalem, lemlästat, innebränt, hals-

huggit och på annat sätt gjort det otrefligt för saracenerna.

Såsom själf varande en bildad karl ansåg jag det naturligtvis genant att dikta om en vanlig slagskämpe, utan gjorde därför gubben äfven bokkunnig, lät honom då och då sitta »omgifven af högar af pergament» eller stängde in honom i en källare solo med stora luntor, som med kedjor voro fastlästa vid väggarna. Vidare försåg jag honom med en del husdjur. Vanliga fyrbenta varelser, hästar, hundar och kattor kunde ju aldrig komma i fråga, nej originellare skulle det vara. Och jag satte mig neder att grubbla.

Efter ett par dagars funderande hade jag äntligen den zoologiska frågan klar. På ett par långa ormkroppar satte jag ett par fagrare flickhufvuden och lät på ett fint sätt framskymta, att före detta riddaren och Jerusalemsfararen med en ormtjuserka haft en historia af det i alla tider så vanliga slaget. Genom kroasering af en katt och en hund fick jag en hundkatt, af en hare och ett svin en fläskhare, af en mycket liten ungtjur och en större skogsfågel åstadkom jag en kalfjärpe samt af en ko och en hund en fähund. Allt det där låter märkvärdigt, men mycket originellare och besynnerligare saker kan man ännu i vår nära nog nyktra tid få skåda på så triviala saker som en matsedel. Hvad skall man då tänka om den förskräckliga medeltiden!

Förutom husdjuren försåg jag gubben äfven med en dotter, en skön dotter.

»Som bleka månstrimmor öfver glimmande nattligt vatten gungade hennes lösta hår öfver klädningens svartblå sammet. Kring lifvet en mörkgrön gördel af siden med en dolk i pärlslaget gehäng. På den blottade hvita halsen en mörkröd ädelsten som en stor droppe nyspilldt, blänkande biod på en snödrifva.» O!

Men inte nog med det. En romantisk naturalist-symbolists kvinnor böra ej vara skapta som andras. Till den ändan tog jag af henne ena armen och satte i stället dit *en gräluden kattram!*

Och så lät jag henne då och då i sin gröna sammetsmantel och det gula håret fladdrande bakom sig spränga i hvinande fart öfver stock och sten och med sin långa piska, flätad af glänsande ormskinn, dra en blodig fåra öfver ansiktet på dem, som ej fort nog kommo ur vägen för henne.

Ett så pass vildsinnt fruntimmer kunde naturligtvis ej bli kär i någon annan än en stigman. En dylik anskaffade jag också, en sådan där svartmuskig, oregerlig sälle af det riktiga slaget, som plundrat bispar, illa bedragit nunnor, bränt kloster och left rövvarlif på allehanda sätt.

De här två ungdomarna blefvo naturligtvis kära i hvarandra och firade bröllop en vårens natt ute på en af de små ängarna i skogen. Men då allt var öfver hände något besynnerligt med stigmannen. Han tyckte, att hon helt och hållet förvandlades till ett ludet kattdjur med hvassa tänder, skarpa, klösande klor och gröngult lysande ögon. Det blef skumt för hans blick, och omedvetet

gled handen till bältet. En lång dolk blänkte och drack den röda saften i hennes unga hjärta. O!

Så försvann han, men kom tillbaka efter många år och satte sig neder att fantisera vid hennes graf. Han tycker sig därnere se maskarna äta i hennes hvita kropp och den giriga jorden suga med tusende munnar hennes lifssafter. Hvarför är gräset så frodigt och grönt? Han tycker sig se, huru rötterna slingra sig genom den feta, svarta myllan och bita sig fast i hennes kött. Han ser hennes hjärta, en mörkröd, skälvande klump därnere. Ådrorna grenar sig uppåt och bli till en rosenbuskes rötter, som står ofvan marken med lysande gröna blad och stora glödande rosor.

— — —
Då blir han vansinnig och sjunger en dikt som denna:

Hååå! Jag skall sjunga med stormens röst,
med dess ilande färd skall jag gånga,
jag trår till hundrade kvinnors bröst
och famntag många och långa!
För dårskap och rosor och hjärteblod
och trollögon svarta och älskogsmod
och synder och blodiga blommor!

Nu skrattar solen så röd och glad
i strålände morgontimma.
En flaska! En luta! Så drar jag åstad
öfver nejder, som soliga glimma.

För ho och hi och hi och ho,
en stigman skall hata all oskulds ro!
Nej, synder och blodiga blommor!

Och stack jag ihjäl min käraste mö,
nog finns det väl fler att sticka,
en stigmans ungdom skall aldrig dö,
jag skall smäda och skratta och dricka!
För ho och hi och hi och ho,
min själ är svart som Satans klo —
Hell synder och blodiga blommor!

*

Med denna särdeles kraftiga och syndfulla
dårskapsdikt avslutade jag min första och enda
romantiska naturalist-symbolistiska roman. Jag har
reciterat den här, emedan det troligen var det enda
sättet att få det tryckt.

*

Nästa skede i mitt diktarlif var, såsom jag
redan nämnt hafver, den tid, då jag började refe-
rera bolagsstämmor. Det plockade med förundrans-
värd hastighet den romantiska naturalist-symbolis-
men ur kroppen på mig och gaf mig en vida
reellare blick på tingen.

Såsom varande en mäktig ande avancerade
jag dock blixtnabbt och blef till omväxling i bo-
lagsstämmorna mästerskapsintervieware.

Läsare, har du någon gång interviewat eller själf blifvit interviewad. För din din egen själs frids skull vill jag ej frukta detta.

Jag skulle kunna skrifva en volym om en interviewares lif och minnen och plundra dig på ännu mera silfver än hvad du i ett obehagadt ögonblick kastat ut för denna bok, men jag känner din snikenket och rättar mig därefter, hvadan jag inskränker mig till några småsaker.

*

En intervieware får aldrig sofva, aldrig sitta och slöa och drömma. Han måste ha tio gånger så mycken tid som en vanlig dödlig, han måste personligen infinna sig vid alla järnvägståg, ångbåtar och nedramlande luftballonger, han måste i halfdygn kunna utvänta en svåråtkomlig och undansmiten individ och under tiden för att fortfarande bevara sin ära och sitt samvete obefläckade, passa på och göra minst ett dussin småfångster. Han måste vara halare än en ål, sirlig som en rococodansmästare, smidig som forna tiders diplomater samt måste som sin heligaste dygd vårda och odla det frö till fräckhet, som finns eller åtminstone borde finnas hos hvarje begåfvad karl, så att han i den vägen slutligen blir ett litet vidunder.

*

Folk äro mycket olika att interviewa. Affärsfolk och dylika, som vädra puffar, äro vanligen

mycket lättfärdiga af sig. De äro särdeles språk-samma och bjuda vanligen på cigarrer och starka drycker. Lättfärdigast äro källarmästare, som öppna nya lokaler. De bjuda nästan utan undantag på middag.

Angenäma och behagliga äro äfven teaterfolk, så vida tidningarna haft nog förnuft att hålla dem kort, så att de ej äro vordna allt för morska, samt artistmålare, som ha sin första utställning, och cirkusmänniskor, som nyss kommit till stan. Det värsta i sista fallet är förstås det där med de många utländska språken.

*

En intervieware måste ha hundratals masker till sitt rörliga ansiktes förfogande, och med en enda blick måste han se hvad den individ går för, som han skall lägga på dissektionsbänken, och foga sin uppsyn därefter. Ty inte kan han gärna bära sig åt på samma sätt, då han håller på att utforska en clowns lefnadsöden, som då han besöker en änka, hvars man nyss hängt sig.

*

Riskabla att handskas med äro lönkrögare och tjufgodsköpare, som man inte har någon egentlig hållhake på, samt ännu värre yngre yankees.

Jag fick efter otroliga ansträngningar tag i en uppgifven dylik under utställningssommaren och började kasta mina kroker, där vi i den ljusa

kvällen sakta vandrade Strandvägen fram. Som han emellertid tycktes i sin själ vara ganska torr och i sin mun ganska grötig, tog jag mitt parti och lockade in honom på närmaste bättre krog.

Den gode yankeen hade aldrig druckit punsch förut. Han tyckte följaktligen att det var en sådan söt, mild och angenäm dryck.

Vi drucko en halfva, drucko två, och yankeen blef språksammare. Snart gick hans tunga med åtskilliga hundra slag i minuten, och jag fick höra saker, som jag aldrig anat. Jag för min del förblef naturligtvis som tränad stockholmare lugn och oberörd och förde noggranna anteckningar. Kvällen förflöt emellertid som den borde. Vi drucko vidare, vi superade på ett anständigt sätt och drucko återigen. Vi blefvo goda vänner och bröder. Vi togo hvarandra i famn och svuro evig trohet mellan Sverige och Amerika samt dansade på sistone en stilla cancan till våra enkla ungarlstjäll.

Men då yankeen på morgonen läste tidningen på sängen och fick ögonen på interviewen och allt hvad han däri pratat, klädde han sig mycket hastigt och kom uppklifvande på redaktionen, fordrande som den enklaste sak i världen ett extrablad, hvari jag skulle med lugn sans och vett förklara mig som den störste lögnare och fräckaste bedragare i Skandinavien.

Han fick intet extrablad, hvadan jag ännu i dag anser det bäst, att jag omedelbart därpå affördes till Ladugårdsgärde för att vapenöfvas i 68 dygn . . .

Icke fullt så riskabla som denne unge yankee, men mycket tristare och tröttsammare äro våra kungl. svenska ämbetsverk. Hör och undra.

169 (etthundrasextionio) gånger har jag besökt det kungl svenska civildepartementet med en ödmjuk anhållan om att få titta på några handlingar. Den etthundrasextionionde gången lyckades det verkligen, men då svimmade jag af förbluffelse och måste i tillkallad åkardroska föras till mitt hem.

Eljes är det inte vanligt, att jag häpnar för något i det skede af min diktkonst, till hvilket jag nu hunnit, nämligen mästerskapsinterviewandet.

*

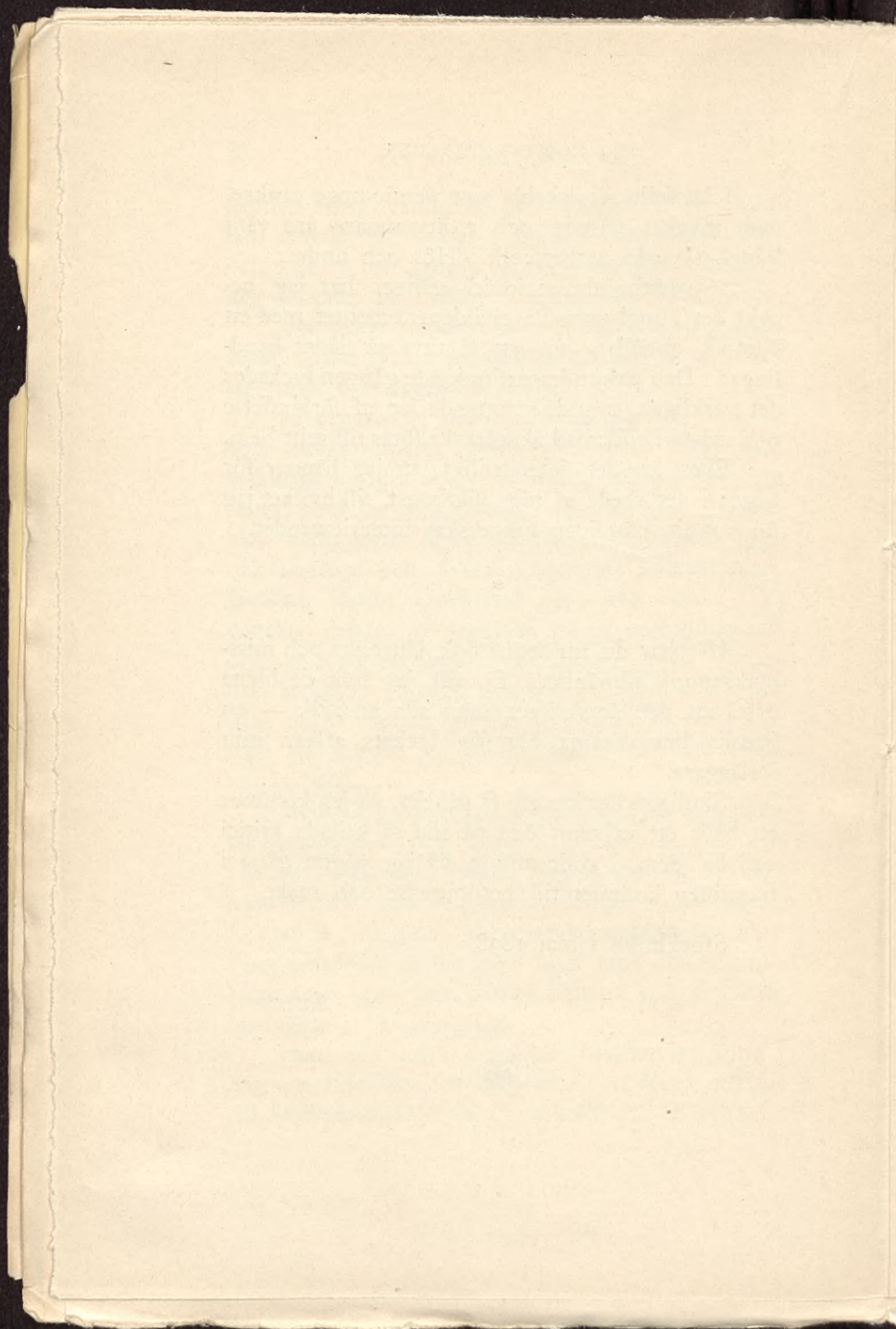
Här har du nu denna bok, lättrogna och miss-tänksamma allmänhet. Ej vill jag som de blyga påstå att den är skriven utan alla anspråk — en ganska bra summa har jag lyckats aflura min förläggare.

Slutligen ber jag att få påpeka, att jag kommer att hålla ett vaksamt öga på alla så kallade kritici och ha dem i godt minne, då jag någon gång i framtiden kommer till berömmelse och makt.

Stockholm i maj 1898.

Satyr.

Artisternas härberge.

Underliga ting gifves det i denna värld, men något af det besynnerligaste fick jag ändock skåda i fjor höstas.

Att artister ej kunna bo i sta'n under sommaren och ibland ej ens under vintern, är ju en känd sak. Därför ha de för sed att uppsöka sig kulor i fjärran nejder. Jag brukar en och annan gång uppsöka dem och minnes särskildt huru jag i vintras vid jultiden ertappade ett målarband vid Lilla sjötullen, boende i något, som de kallade »sitt lilla vinternöje». Jag vill nu ej inlåta mig på någon beskrifning öfver hur detta såg ut, alldenstund jag har något mera för dagen att komma med. »Röda rummets» tider finnas nämligen ännu kvar, fast mången kanske ej vill tro det. Litteratörvagabonderna äro väl till största delen försvunna,

men artisttyperna existera ännu, hvilket jag nogsamst skall visa. Vi kasta oss genast in medias res.

En ångare lägger till vid en brygga vid Mälarens strand. Jag och min vän folklifsskildraren med glasögonen, hos hvilken jag ännu aldrig kunnat finna större synd än sällan pressade byxor, resa oss från soffan på däckets och hoppa i land.

Framför våra ögon ligger en mörk skogs-dunge, och genom denna slingrar sig en smal stig. Vi vandra genom dungen och befinna oss nu på något, som närmast liknar en äng, sluttande nedåt Mälaren, där vattnet vaggar och glimmar i mån-skenet. Himlen står där uppe med en lätt, genom-skinlig slöja öfver en läckert gråblå färg, och öfver holmarna i fjärran, där skogarna flyta tillsammans i mörka massor, glittrar månlyuset silfver-hvitt på de tofviga kammarna af sammanskockade moln. Det ligger en hypnotiserande sagostämning i luften, och vi gå sålunda att uppsöka prinsarna, de där äro vordna svinaherdar.

Folklifsskildraren med glasögonen och de sällan pressade byxorna mumlar något på sin egendomliga dialekt då vi vandra öfver ängen. Han är gift, denne folklifsskildrare, och redan gammal vorden. Det är länge sedan han trampade bohêmes stig, länge sedan yran dansade i blodet, länge sedan han ännu hade mod att hoppas på framtidens lycka i en fattig ungdoms trasiga skor.

Så komma vi till något, som mest liknar en liten vanlig by, fast den understundom får tjänst-göra som sommarnöje för en massa stockholms-

familjer. I utkanten af denna by på slutningen mot sjön ligger en hopgyttrad samling af uthus, inneslutande en liten tätt gräsbevuxen gårdsplan. Från ett af uthusen, ett lågt, obetydligt skjul, fladdrar ett ljussken mig till mötes. På den beskrifning öfver platsen, som jag fick mig tillskickad, skrifven på bladet af en skissbok, vet jag att därinne bo de vi söka.

Jag ställer mig på gårdsplanen och låter kringnejden skalla ett ungdomligt hälsningens gyckelord:

»Hej!!!»

Framför ljuset i skjulet glider pilsnabbt en bred skugga, och två andra följa snabbt efter. Dörren slås upp, och ut på gårdsplanen skutta tre mörka gestalter under ett enstämmigt höjande af samma kraftiga, korta ord:

»Hej!!»

De störta fram med utsträckta händer. Kraftiga handslag, leende läppar och små, starkt kryddade välkomsthälsningar. En fläkt af brusande ungdom, älskvärdt lättsinne, gyllene hopp, lätt buren misère — hela det föraktade, häcklade, besjungna bohèmelifvet slår oss till mötes. Och så bär det i väg med stormsteg till de tre unge människors härberge.

Härberget är en vedbod, en mycket liten vedbod. Midt på golvet står ett gammalt bord, öfversålladt med färgfläckar. Däröfver kastas en liten vaxduksmatta, med svindlande hastighet plockas glas och buteljer fram, och slå vi oss så ned.

Först beskriver jag värdarna, vedbodens invånare. Unga äro de alla. Den ene har rakt, stripigt hår, veka läppar och stora, mörkbruna hundögon. Hans namn har jag läst mycket ofta på teckningarna i våra förnämsta skämttidningar. Hans taflor, som aldrig säljas utom i mycket privata kretsar, äro i vanliga fall djupt symbolistiska och outgrundliga. Sitt manér benämner han själf »stiliseradt», och man får väl tro honom. Jag ser honom endast sporadiskt, men städse dyker han upp på de mest egendomliga platser vid de mest oväntade tillfällen. Första gången jag upptäckte honom var en vinter på Söder. Han bodde i en stor sal, hvars ovana att uppvärmas endast kunde förliknas vid dess ödslighet. Ett staffli och några färgkoppar samt en liten hård brits att ligga på utgjorde möblemanget. Dessa färgkoppar användes dels till hans symbolistiska taflor, dels till »krigsmålningarna».

»Krigsmålningarna» var vissa toalettanordningar om morgnarna. Skorna voro nämligen spruckna här och där, och för att icke strumporna allt för bjärt skulle lysa igenom måste de ju hållas i samma färg som lädret. Därom är ju intet ondt att säga. Detsamma var fallet med öfverrocken. Sömmarna voro nämligen något uppslupna och måste blåmålas. Färgen var något ljusare än själfva tygets, men detta höjde det dekorativa i anordningarna, påstod min vän symbolisten.

Sådan var den ene. Jag skulle kunna berätta ännu märkvärdigare saker om honom, men det

får jag gömma till en annan gång. Vi ha nämligen nu äfven de båda andra.

Den ene bor där endast tillfälligtvis. För det mesta ligger han i skogsbygderna och målar solnedgångar öfver trädtopparna. Han hade åtskilliga taflor i konsthallen ute på utställningen — *hvar* får herrskapet själf skaffa sig reda på. Med honom är för öfrigt ingenting märkvärdigt.

Den andre är pappa till vignetterna på våra flesta nothäften. Många mjuka kvinnohänder ha glidit öfver hans märke, då de satt sig vid sitt piano. Det mest utmärkande för honom är Methusalem. Detta låter något märkvärdigt, men är icke desto mindre sant. Methusalem är nämligen ett klädesplagg, en bonjour. Den lär ursprungligen vara sydd i Chicago åt någon diplomat, men har sedan gått skiftande öden till mötes. Jag omnämner endast i förbigående att den besökt de flesta af Europas hufvudstäder och på sin tid varit föreslagen till inköp åt Skansen. Först var den svart, en tid var den grön, nu har den ingen färg alls. Min vän har ståat i den i många, många år.

Då jag nu skildrat personerna, öfvergår jag till den intressanta interiören af vedboden, som de bebo. Genom den ena af de rankiga väggarna sträcker sig den knotiga stammen af en ek för att åter försvinna genom det låga taket. Kring denna ek har man byggt ett skåp, i hvilket vid sällsynta tillfällen artisternas matvaror förvaras.

Väggarna äro behängda med konstnärliga af-fischer, några af min vän symbolistens alster. Ett

bord i ett hörn är belastadt med färglådor, penslar, tuschburkar, kartongremsor samt ett redskap, som fordom tjänstgjort som nagelborste, men numera får slita sina få återstående borst på kolonisternas skor.

På golvet, där då och då råttorna dansa sin muntra cancan, finnes en matta, på hvilken tolkaren af solnedgångarna nattetid hvilar sin lekamen. Han, som tecknat våra flesta musikvignetter, har en riktig säng, en liten låda med täcke och kuddar. Öfver denna låda finnes på väggen en hylla, ungefär fotsbred. Där uppe ligger symbolisten. Hyllan är ej riktigt säkert fastspikad, men detta kan afhjälpas, om man beräknar tyngdpunkten, påstod symbolisten. Han klättrar dit upp hvar afton på musikvignett-tecknarens rygg.

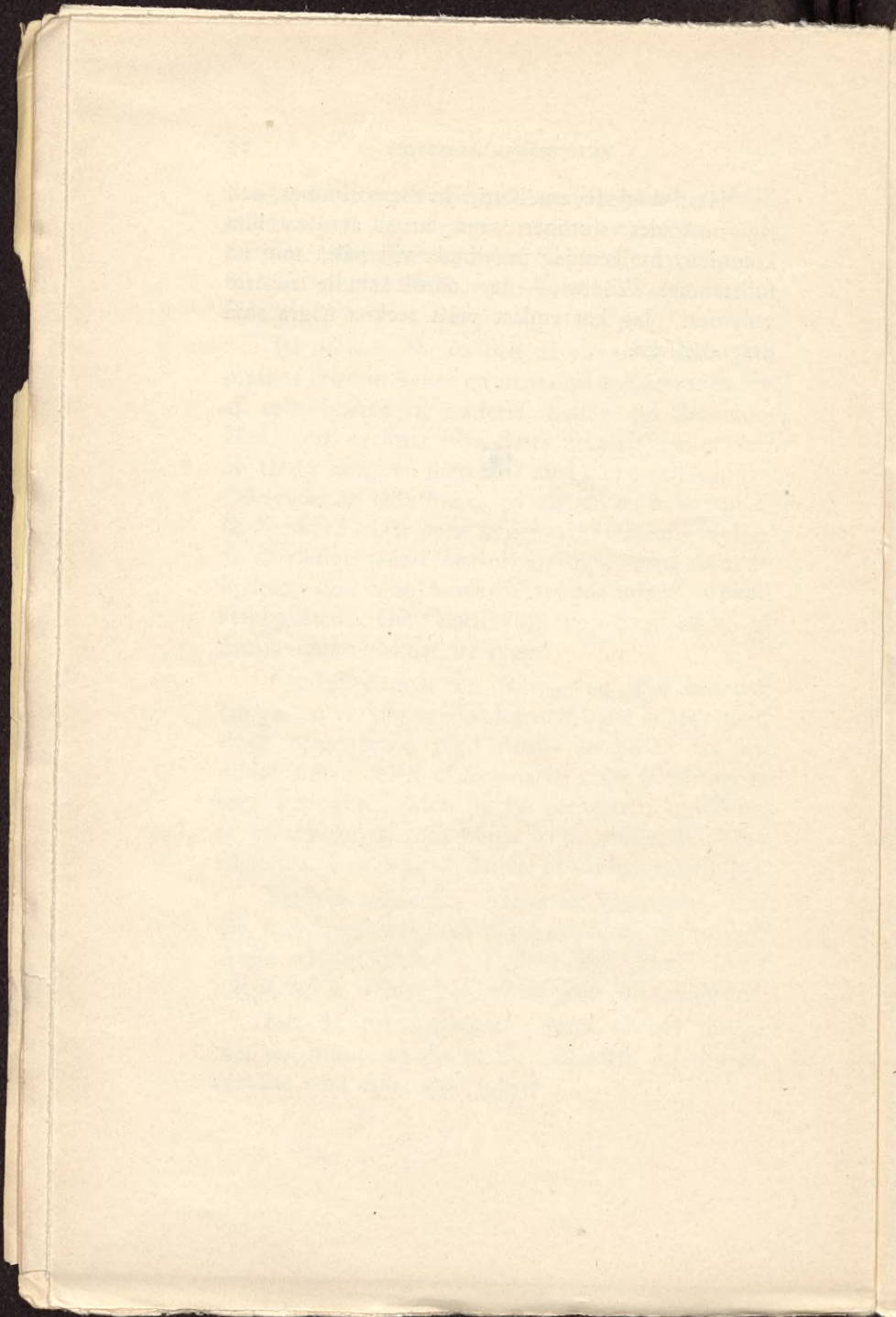
I taket hänger en lampa, en stor kinesisk lampa, en verklig prydnadsartikel i det enkla tället. Enda olägenheten med denna lampa är, att den under större delen af sommaren råkat få tjänstgöra som getingbo. Men nu ha getingarna utdrifvits, ty höstvindarna, som börjat tjuta genom de gistna väggarna, hindra användandet af vanliga stearinljus.

Bredvid vedboden finnes ett vagnslider, och där torka artisterna de plagg, som de nödtorftigt skölja vid sjöstrand. I detta lider finnes äfven något annat, artisternas största nöje och tidsfördrif.

Det är två igelkottar. Mina vänner intyga med en mun, att det är de trefligaste och intressantaste små djur, som finnas.

Hastigt gledo emellertid kvällens timmar, och jag nödgades slutligen taga farväl åt den lilla kolonien, hvilken jag ingalunda vill påstå mig ha fullständigt skildrat — ty därtill skulle fordras volymer. Jag har endast velat teckna några små drag därifrån.

*På väckelse-
möte.*

Religion är nog en bra sak att ha i dessa tider, fast det ligger en förfärlig ande i luften att öfverge den rena evangelisk-lutherska läran på åtskilliga sätt. Rätt stora diktare bli katoliker, och jag för min del har tagit steget fullt ut och blifvit fetischdyrkare. Hur detta gått till är en lång historia, som jag längre fram i denna bok kommer att förtälja.

Religion i allmänhet har jag icke älskat, fast jag tubbad är att både bli döpt och konfirmerad, men åtskilliga sorter af religion har jag ingenting emot. Mest af allt älskar jag frälsningsarméen, ty *den*, om någon är den modernaste af alla religioner. Hvarför ser du förbluffad ut? Är det kanske icke en genialisk extravagans, att ur vår kristna sanktionerade religion, hvars yttersta konsekvens otvif-

velaktigt är den världshatande asketen, plötsligt hoppar fram en glad figur i röd gycklarekåpa och slår cancantakter på trumma, hvafalls?

Jag bevistade här om kvällen ett väckelsemöte i Immanuelskyrkan och skall försöka att däraf ge en så objektiv skildring som möjligt.

På det utsatta klockslaget, half åtta, är hela det stora kapellet fullt med folk. Jag smyger mig utmed ena väggen och lyckas verkligen efter diverse ansträngningar få plats på en bänk. Det ej allt för starka ljuset faller öfver en massa skiftande anleten, mest kvinnors. Där uppe, under det höga hvalfvet, råder ett obestämdt dunkel, och äfven där nere, öfver de sammanpackade raderna troende, ligger något kyligt och ödsligt.

Jag kastar en blick på mina närmaste och varsnar de mest blandade typer ur de mest olika samhällsklasser. Tre stora hufvudarter tycker jag mig likväl kunna urskilja. Den ena sorten äro de själfbelättna och öfverlägsna. De ha leende läppar och tindrande ögon. De lägga hufvudena på sned och följa med predikantens minsta ord, slukande honom med ögonen. Då och då nicka de mot hvarandra och le ännu blidare än förut. Denna typ är den svåraste; jag har träffat den öfver allt ute i lifvet, men städse underlåtit att inge mig i någon sorts beröring med den.

Den andra sorten äro de trumpna med förkrympta pannor, djupt liggande och slött stirrande ögon. De förefalla på det hela taget indifferent och lunka med endast därför att de en gång råkat

komma in i hjorden. Själfbelåtenhet äga de nog gemensam med den föregående typen, men de äro för inskränkta att lägga någon sorts öfverlägsenhet i dagen.

Den tredje gruppen äro fanatikerna. De äro vanligen hektiska, med bleka, infallna kinder och onaturligt glänsande ögon. I samma grupp finnas dock äfven magsyrepatienter med gulaktig hy, ett visst energiskt drag kring munnen och något på samma gång ängsligt och spörjande i blicken.

Bredvid mig sitter en typ af den andra gruppen. Det är en tjock hökarfru med grodfysionomi och ett par ögon, som hon för det mesta håller slutna, ty hon sofver under den större delen af andaktsöfningen. Men då predikanten uppmanar dem, som verkligen äro Guds barn, att stiga upp, reser hon sig med trumpen värdighet. Hon är nu en gång vorden frälst och kommer allt framgent att i största lugn förbli det, antingen hon från egen sida gör någon ansträngning eller ej. Därom synes hon fullkomligt öfvertygad.

Ett stycke längre bort sitter en, som ser ut att vara en medelålders sömmerska. Hon har lungsot, därom råder intet tvifvel. Jag fattas af medömkan med henne. Hon har troligen aldrig haft någon glädje i lifvet, och själsskakningarna på ett bönemöte äro tydligen hennes lifsluft. Men bredvid henne sitter en, som i sin dag säkerligen på sitt sätt sökt taga valuta af lifvet. Hon bär ännu spår af en svunnen skönhet, men hyn har denna säregna grågula färg, som så småningom blir

resultatet af för mycket smink. Hennes ögon, som synas fordom ha varit fräcka och utmanande, ha nu fått ett visst kallt lugn. Hon tyckes under många, många år ha medvetet syndat på nåden, men har nu sig omvänt och bättrat. Dock förefaller hon stundtals något nervös, det rycker kring munnens linier, hvilka ännu ha en behaglig böjning, och hon tyckes ännu ej ha kommit till fullkomlig harmoni med sig själf. Bredvid henne sitter en tolfårig flicka, måhända hennes dotter. Hon ser barnsligt glad ut under sången, men klänger sig under predikantens dånande väckelse-tirader skrämmd och darrande intill sin äldre följeslagerska.

Men hvad skulle *du* här att göra, du unga, mörkögda, knappt tjuguariga skönhet, du med de friska, fylliga kinderna och en mun, som endast synes formad till kyssar? Du stirrar med vidöppna ögon på predikanten, du skälver till då och då vid hans kraftigaste kaskader, blodet färgar dina kinder purpuröda, och du biter dig i läpparna. Men under pauserna ser du dig frågande omkring, och jag förmärker som en glimt af löje i ditt öga. Det är troligen första gången du är här, och känner jag dig rätt, så går du aldrig mera hit.

Alldeles invid mig har jag ett par, som ovillkorligen väcker mitt intresse. Det är en medelålders, elegant fru i frasande, svart siden och med lornjetten kokett viftande mellan sina behandskade fingrar. Mannen, som sitter bredvid henne, har hög panna, markerade drag, skarpa ögon och

sorgfälligt klippt, vitgrått skägg. Han förefaller mig som en större affärsman. De resa sig upp bland de väckta, då predikanten uppmanar dem därtill. Jag stirrar på dem förvånad, så går plötsligt upp för mig ett ljus — aha, vår salongs-kristendom!

Emellertid bestiges predikstolen af väckelsemötets ledare, missionär Franson. Det är en liten mager man med blekt ansikte, mörkt, uppstruket hår och mörkt helskägg. Då han talar, drager han upp högra mungipan på ett egendomligt sätt, och hans små ögon klippa oafbrutet. Han böjer sig i en båge, och hufvudet skjuter ända ned på bröstet, då han berättar en af de anekdoter, han älskar att krydda sitt föredrag med. Men då de väldiga väckelseorden skola slungas fram, springer han upp, spänstig som en fjäder, och sträcker armarna mot taket. Han påminner icke så litet om frälsningsgeneralen Booth, naturligtvis ännu ej uppträdande med dennes pondus.

Så komma de stora väckelsescenerna. Man sjunker ned på sina knän i bänkarna, suckande, stönande och snyftande. Här och där höjes en stämman, mumlande osammanhängande ord. De kräla i stoftet, unga och gamla, under bördan af sitt syndaregister, och högt öfver dem alla står Franson med uppsträckta händer, med ett förklaradt leende i sitt ansikte, stundom ropande, stundom suckande, stundom gråtande fram sitt: »Amen, amän, amän!»

Så störtar han ned i församlingen och kastar sig om halsen på de skaror af under aftonen väckte, som släpat sig fram i gången kring estraden. Öfverallt bland de krälände skymtar man hans bleka ansikte, hans leende mun, hans till välsignelse utsträckta, hvita händer. Han ilar af och an som en stormvind.

Lugn och oberörd står jag och betraktar detta lifliga skådespel. De leende, de själfbelåtna, de som lägga hufvudet på sned, slå en krets omkring mig och börja sina försök. Jag ler lika vänligt och blidt som de, med vidgade, fromma ögon stirrar jag i deras sångbok. Och de låta mig vara. De tro mig vara en af dem. Sällan ha de träffat på en så ädel och god yngling.

Jag banar mig emellertid väg för att komma ut. Dessförinnan hindras jag emellertid af den tjocka hökarfrun, som vaknat upp ur sin ljufva slummer och för en gångs skull vill försöka att göra en proselyt.

»Hör nu herrn, är herrn lycklig?»

»Ja, var lugn för det.»

Jag har aldrig sett en så ren bild af förblufelse, som hennes min vid dessa ord. Hon tapade fullkomligt kontenansen och lämnade mig fri passage ut i det fria.

*I kronans
kläder.*

*

Honni soit qui mal y pense.

*

»Vid hämningsäfventyr.»

Torsdagen den 10 juni här om året vaknade jag klockan sex på morgonen vid att någon stod tätt intill min hufvudgård och hostade. Jag öppnade ena ögat till hälften och varnade ottydligt en lång figur, som betraktade mig med något närgångna blickar. I tanke att det endast var en elak drömfigur, slöt jag åter ögat, grymtade ett tag och somnade å nyo.

Hostningen upprepades något skarpare, och jag satte mig yrvaken upp i sängen, stirrande på den långa gestalten vid hufvudgården.

Plötsligt klarnade mitt medvetande. I det starka morgonljuset, som bröt sig genom rullgar-

dinen, igenkände jag en af dessa män med det stereotypa utseende, som kännetecknar vår kära hufvudstads detektiver. Jag kände mig, som om man plötsligt slagit en skopa iskallt vatten nedåt ryggen innanför skjortan, och genomgick hastigt de sista kolumnerna i mitt syndaregister. Jag upptäckte ingen svårare missgärning och betraktade frågande den stereotype, som stod och såg ut, som han vore lifligt öfvertygad om att jag mycket väl visste, till hvilket brott jag var saker.

Då jag fortfarande inte gaf något ljud ifrån mig, bröt han slutligen tystnaden, men ingalunda i de skonsamma ordalag, som jag tyckte mig kunna ha rätt att vänta. Det kom tvärt och förfärande:

»Det är hämtning nu... till Göta garde... beväringsexercis!»

Jag fortsatte mitt slöa stirrande, hvadan han ansåg sig behöfva uppklara mitt medvetande:

»Ja, det hjälper inte. Nu får herrn stiga upp och följa med!»

Jag försökte protestera och förklarade mig absolut inte gilla ett dylikt förfaringssätt. Men han log med ett sådant tryggt medvetande om sin makt och värdighet, att jag ansåg det lämpligt att något stämma ned tonen.

Jag försökte resonera om hvilken hednisk tid det var att drifva upp folk i och tyckte i min oskuld, att han kunde komma igen litet längre fram på förmiddagen. Men därpå gick han ingalunda in:

»Nu får herrn klä' på sig och om en halftimme komma ned på polisstationen. Annars får jag söka herrn på herrns plats.»

Därmed gick han.

Jag yttrade något fult om den stund jag spikade upp visitkort på min dörr och ångrade djupt att jag inte gifvit instruktioner i saken åt värd-folket. Jag hade lefvat i den djufvaste säkerhet.

Uppfylld af dessa bittra betraktelser klädde jag mig, rufvande öfver de mest kombinerade rymningsplaner. Men så småningom kom jag till insikt om att jag var fast. Han visste ju hur jag såg ut, hvar jag fanns och när jag kunde träffas. Här fanns intet att göra. Med tungt hjärta traskade jag i väg till vaktkontoret. Solen, den blå himlen, fågelkvittret och den skära junigrönskan på kyrkogården, hvaröfver jag styrde mina steg, funnos ej till för mig. Allt tycktes hvila i mörker och dödens kyliga skugga.

Halfskumt, kyligt och obehagligt var det också på vaktkontoret.

»Nu får herrn sitta här, tills jag får tag i några fler,» förmanade mig min Cerberus.

Jag mottog den glädjande upplysningen med en resignationens suck och sjönk själsfrånvarande ned på en soffa, stirrande slött omkring i lokalen.

Midt emot mig satt innanför skranket en dyster figur. Han var svart af sot och damm i ansiktet och såg ut att vara en kolbärare eller något dylikt. Om han suttit där hela natten eller kastats i häktelset först i den tidiga morgonstunden,

kan jag inte afgöra. Det enda jag förmådde afgöra var, att han såg om möjligt ännu mer själsfrånvarande ut än jag. Hufvudet dinglade hit och dit för att slutligen sjunka ned mot bröstet i tung dvala efter ruset af potatissaften.

På ena väggen hängde sablarna med sina koppel i täta rader, två af lagens väktare stodo och stirrade ut genom hvar sitt fönster, i det inre rummet bläddrade öfverkonstapeln i en journal, och till råga på allt började en gumma sopa golvet, så dammet stod högt i taket. Jag drog benen åt mig för att undvika de tjockaste sopmolnen, nöp mig i armen för att känna efter om jag var vaken, och då jag konstaterat detta, började jag filosofera öfver det otrefliga i att så där burdus bli placerad i en soffa på en polisstation och hålla på att bli bortsopad af städerskan.

Efter två timmars grubbel och funderingar, under hvilken tid jag hade nöjet att se med hvilken ifver konstaplarna studerade morgontidningarna, uppenbarade sig åter min infångare i sällskap med en skäggig civilklädd krigare, som ögonblickligen tog hand om mig.

Under hans bevakning fördes jag genom gatorna med rockkragen högt uppslagen och blicken riktad med intensiv styrka på trottoarstenarna. Min begäran att få telefonera beviljades efter något funderande från den skäggige vaktarens sida. Hela tiden telefonsamtalet varade stod han dock på post vid min sida, liksom fruktade han att jag på något

öfvernaturligt sätt skulle krympa ihop och försöka försvinna genom luren.

Då han kommit under fund med att jag ej kunde några trollkonster och såg mig välbehållen åter traska vid hans sida utåt Strandvägen, blef han blidare och välvilligare till sinnes. Ja, han försökte till och med inleda en konversation om väderleken, hvilken dock hastigt afklippes, då han redan vid första repliken fann, att jag fullkomligt gillade hans åsikt, att det var mycket vackert väder. Hans anmärkning, att utställningen nog också var bra vacker, ledde ej heller till något resultat, då han fann mig kort och godt dela detta omdöme med en liten nick och ett saknadens grymtande.

Ändtligen var då färden lyktad, och Göta lifgardes kasern där ute vid Ladugårdsgärdet låg väldig och imponerande framför mig. Förbi vaktposten, som betraktade mig med något sällsamma blickar, bar det nu upp för en trappa och in på en expeditjonslokal, där jag öfverlämnades åt expeditjonschefen:

»Hvad är det för en yngling?»

Jag upplyste om namn, födelseort och öfriga nödvändighetsartiklar, hvarpå jag ombads att slå mig ned på en stol.

Bredvid mig upptäckte jag nu en annan ung man, som satt och såg djupt betryckt ut. Han tycktes lifligt öfvertygad om att yttersta domen var nära och sög då och då, för att trösta sig, med intensiv styrka på sin käppknapp, allt under det

han i smyg tillkastade mig en deltagande olycks-kamratblick. Han framkallades äfven, fick ge sina små upplysningar och åter sätta sig.

Nu infördes en tredje figur. Han såg ut som en ung plåtslagare och hade på frågan, hvarför han icke infunnit sig i rätt tid, endast den triviala upplysningen »att han varit sjuk».

Därpå affördes vi alla tre, plåtslagaren åt ett håll och den djupt betryckte unge mannen och jag åt ett annat. Vi fördes till expeditionshafvande fanjunkaren, af hvilken vi öfverantvardades åt en korporal, som ledsagade oss till ett utrustnings-magasin för att iföras kronans kläder.

Att mina första byxor släppte ett stycke ofvan anklarna, att i vapenrocken fanns godt utrymme till minst två Satyrer, att uniformsmössan endast af mina öron afhölls från att totalt från yttervärlden afstänga mitt anlete — allt detta behöfver jag väl knappt anmärka.

Men en sak anser jag mig böra relatera.

Min olyckskamrat, den djupt betryckte unge mannen, som ansåg yttersta domen vara nära, blef naturligtvis också iförd liknande beklädnadsfodral. Men han tycktes endast uppfatta hela tillställningen som en sorts karnevalsuptåg och utbrast i all oskuld:

»Det är naturligtvis inte meningen att behålla de här kläderna på!»

Hvarpå han åter knäppte upp vapenrocken och sträckte ut handen efter sin civila kavaj.

Men...

Numera gör han honnör och ställningssteg och stampar i marken, så att man nästan kan riskera jordbäfnig, och anstränger sig i sitt anletes svett att i allo motsvara fordringarna på en sann beväringrekryt, liksom n:r 183 Satyr.

Skomönstring.

Bland de persedlar, som en nutida beväringrekryt af kronan får sig tilldelade, finns äfven en liten blå bok, som kallas »Undervisning för infanteristen». Och i denna står någonstades, att krigsman skall väl vårda sin kropp och infanteristen specielt sina fötter, hvadan han bör hålla sig med lämpliga skodon.

Då jag första gången ifördes Göta lifgardes krigarskrud, behöll jag i min oskuld mina ljusgula sommarskor på fötterna och promenerade ut på kaserngården.

Men det skulle jag aldrig ha gjort, ty redan efter tio steg hade jag fått minst lika många varningar från gardisten ända upp till majoren.

»Det är inte värdt att försöka vara grilljanne här», var det korta resonnementet, och jag förständigades att i närmaste skobutik tillhandla mig något mörkare skodon, helst så starka som möjligt.

Jag lydde och gick och utvalde åt mig två de billigaste och gröfsta skofodral jag ännu skådat. De voro af smorläder och sågo ut att kunna trotsa omkring ett halft decennium på hvilket Ladugårdsgärde som helst.

Jag tog ett sorgligt afsked af mina nya ljusgula, iförde mig smorlädersplaggen och traskade åter i väg till kasernen, fullkomligt nöjd med min sparsamhet och klokhet. Visserligen kändes det något styft och ej precis svalt om fötterna, men jag beväpnade mig med så mycket spartanskt tålamod jag kunde åstadkomma och tröstade mig med tanken, att de väl snart ändå skulle mjukna något.

Men, ja, det finns ett *men*.

Bländ alla de besiktningar, mönstringar, inspektioner och undersökningar, för hvilka ett nutida krigarfrö här i vårt land är utsatt, finns äfven något, som kallas för skomönstring. Jag har omöjligen kunnat hålla reda på hur många dylika som redan gått af stapeln, men man tyckes redan i allmänhet ha kommit så långt, att man handlar nästan mekaniskt, då midt under någon fristund det långdragna kommandoordet ljuder:

»Ställ o o opp till sko-o-o-mönstring!»

Se, saken är nämligen den, att förutom vanliga dödligas skodon skall en krigare äfven ha något, som kallas för »fältskor». Dessa märkvärdiga plagg, som skola vara af smorläder och försedda med höga skaft, kan man antingen få skaffa sig på privat väg och får då slitningspengar af kronan, eller också måste man köpa på »förrådet» för en

liten nätt summa, som drages af, då man skall ha ut sina surt förvärfvade tjänstgöringspengar. Slutligen kan man också få hyra på »förrådet» och få då pungta ut med 10 öre om dagen för dessa fotfodral, som man möjligen använder en å två gånger första året och under de sex dagarnas fältmanöver det andra. Ty den, som en gång sett dessa skodon och undgått nervskakning, tar dem troligen ej på sina fötter, utom i yttersta nödfall.

Men det var ju om skomönstringarna jag skulle kväda. Från de första lyckades jag på ett behändigt och finurligt sätt slinka undan. Löjtnanten anmärkte visserligen i filosofisk ton, att jag nog också kunde behöfva »fältskor», men lät det stanna därvid för några dagar. För kaptenen berättade jag med trovärdig uppsyn, att jag beställt högskaftade, starka och präktiga skor efter den reglementerade modellen hos min hofskomakare inne i staden, och det lägre befälet lugnade jag på hvarjehanda sätt.

Så randades ändock vedergällningens dag. Jag hade länge märkt att det låg något i luften, utan att kunna komma under fund med hvad det var. Men nu vet jag det. Det stundade till generalskomönstring.

Intet ondt anande satt jag under en af de minimala raststunderna på den hårda kanten af min så kallade säng. Då kommer plötsligt en maktmedveten korporal med order att hämta mig och två andra delinkventer upp till »förrådet».

Vi visste hvad det betydde. Vi suckade, mumlade något och följde med resignerade sinnen upp för några trappor, där vi öfverlämnades åt en förrådsfanjunkare och af denne åt en förrådssergeant, som ledde oss in i ett rum, där golfvet var betäckt med några mörka massor. Framför dessa stod en bänk.

»Sätt er där, gossar, så ska ni få hvad ni behöver.»

Jag satte mig som de andra, bestirrande de mörka massorna, utan att strax komma till något resultat. Ändtligen fick jag dock klart för mig att dessa mörka massor måste vara de fruktade »fältskorna».

Det var de förfärligaste fotfodral jag ännu skådat. Jag tackade för mig själf den Högste, som låtit mina nerver betydligt stärkas under strapatserna de sist förflutna dagarna. Ofvanpå en jättetjock sula och en järnbeslagen klack satt ofvanlädret, som syntes mig så oböjligt att det minst skulle fordrats en tung järnstång för att i detsamma lyckas åstadkomma en buckla. Ofvanför detta satt skaftet af samma bastanta material och på detta ett par spännremmar.

Och dessa tingestar skulle nu prövas! Hul

Jag fick ändtligen efter en längre stunds idogt arbete ett par på mina stackars fötter och skulle försöka gå. Jag tog några stapplande steg. Det kändes, som om jag släpat på arméförvaltningens hela syndaskuld. Och jag tumlade naturligtvis omkull bland förrådet.

»Ja, de där bli ju bra,» var korporalens utlåtande. Förrådsfanjunkaren, som en stund där-
efter besiktigade oss, hyste alldeles samma åsikt,
hvidan jag ansåg rådligast att hålla inne med min
lilla privata.

Så kom generalmönstringen, och öfversten,
åtföljd af ett par löjtnanter, marscherade granskande
utefter ledet. Jag hade de nyförvärfvade, afskräc-
kande tingestarna i handen och kände mig nervös.
Men det aflopp i allt lyckligt.

»De där kan du nog få mycken nytta af, min
gosse,» sa' öfversten och gick till närmaste man.

Jag blef så förbluffad, att jag inte hann få
fram ett ljud, förrän en af löjtnanterna hunnit ge
mig ett, som han trodde, mycket godt råd:

»Ja, ni får naturligtvis *gå in* dem!»

Gå in dessa förfärliga persedlar! Jag kände en
frosskakning midt i sommarvärmen och slungade,
så fort jag fick tillfälle därtill, fotplaggen i den
mörkaste vrån under min så kallade säng. Där
sänker nu dammet allt tätare och tätare sitt för-
sonande dok öfver dem, och själen har åter något
så när kommit i jämvikt hos Satyr.

När kungen inspekterar.

Det är alltid särdeles intressant att studera en kaseren före något slags mönstring, inspektion, parad eller dylikt. Vaktparaden exempelvis är man ju så van att se, att man inte alls bryr sig om att noggrannare ge akt på den, men hade man en inblick i allt, som föregår densamma, huru hvar enda man och knapp inspekteras och huru strängeligen det tillses att hvarje minsta plagg sitter korrekt, skulle man kanske spärra upp ögonen något vidare.

Här om kvällen var det rörelse bland beväringmanskapet i kasernerna. Något högviktigt skulle ske. Konungen skulle komma och beskåda de konster ynglingarna lärt sig under de tre veckor de nu traskat i kronans kläder.

»Persedelvård» eller allmän putsning var kommanderad. Denna tillgår sålunda, att man smörjer rikligen med blanksvärta på sina lifremmar, patronväskor och bajonethylsor samt skurar alla knappar så blanka, att man kan nära sin fåfånga med att betrakta sitt unga, solbrända anlete i deras runda skifvor. Vidare smörjer man öfver alla hvita ränder på rocken med hvitlera. Detta kallas för att »våtfärga» och är en mycket treflig sysselsättning.

Vidare skall håret på hufvudet vara minimum. Mina, åtminstone till längden, estetiskt vackra

lockar kasserades totalt, och jag förständigades att snarast möjligt aflägsna dem. Då jag emellertid ej kunde få tag i min hofbarberare och jag absolut vägrade att öfverantvarda mig åt kompaniklipparen, sitta lockarna, besynnerligt nog, ännu kvar.

I går morse, då hvarje krigare nödtorfteligen gjort toalett och korum, blef det ingen gymnastik af. I stället skulle det putsas på nytt. Som jag naturligtvis af nödvändighet och ingalunda af bekvämlighet eller något slags lättja håller mig med kalfaktor, gick jag under denna akt ned och satte mig i marktenteriträdgården under en blommande fläderbuske för att begrunda naturen.

Länge varade dock ej denna njutning, ty snart skreks åter på uppställning — i blå byxor, som det stod på ordena. Den morgonen granskades man noga. Jag behöfver bara nämna, att jag vet en, som på stället dömdes till åtskilliga dagars permissionsförbud, därför att han kom i oborstad rock.

Så bar det i väg i den arla morgonstunden utåt gärdet med solen blänkande på knappar och bösspipor. Jag har ännu inte under hela tiden här ute sett någon ful morgon. Solen har alltid stått gyllenblank som ett enda stort nymornadt leende borta öfver Kaknässkogen, och gräset har lyst i sin saftigaste grönska.

Jag talar nu särskildt om Göta lifgarde, där jag ju, som bekant, låg på mitt lilla sommar-nöje. Vi ställde upp oss alla i en lång, lång rad nedanför kungliga borgen, där flaggan vajade, med

ryggen mot solen och hästgardesbeväringarna på högra flygeln.

På vänstra flygeln stod jag och de andra studenterna, som nu hunnit så långt att vi utplockats från de andra och uppfostrats till korporaler! Det där låter något, skulle jag tro.

Vänster om oss stod det modernaste beväringsslaget: velocipedordonnanserna.

Solen börjar bränna. Majoren galopperar ut efter linien. Vi bida. Äntligen!

»Skyldra gevär!»

Huru länge vi stodo i denna ställning minns jag inte. Men bort ifrån höger rullade den ena salvan efter den andra:

»Gud — beware — konungen!»

Och det var icke *endast* en tom formalitet. Kungen var sträng denna morgonstund. Vid hvarje kompani frågade han, huru många som tagit bondpermission, och där dessa varit många, föllo allvarsamma ord:

»De skola straffas, straffas med det strängaste straff, som krigslagarna stadga,» sa' hans majestät.

Vi korpralsfrön bida emellertid ännu under »skyldra gevär». Äntligen är drotten framme, åtföljd af krigsministern, vårän öfverste och några andra högre pampar. Han sitter i sin generalsuniform nobelt som vanligt på sin guldgula fåle:

»God dag, gossar!»

»Gud — beware — konungen!»

Vi hade blifvit instruerade kvällen förut både länge och väl, så att vi skötte oss med heder. Vi klämde fram'et, så det rungade ända bort i Kaknässkogen.

Med oss var hans majestät mycket belåten.

»Det är väl studenter allihop,» sa' han och nickade vänligt. »Det är ju roligt att ha fått dem tillhopa så här!»

Så började han titta på de små konster vi lärt. Särskildt fingo velocipedordonnanserna en god stund trilla omkring i en cirkel i gräset. Oss gjorde han emellertid inte den äran, så vi hade det ganska bekvämt. Troligen ansåg han oss stå öfver all kritik, åtminstone tolkade vi det så i vår nyförvärfvade militära själfmedvetenhet.

Så red han upp till trängen och dragonerna, som stodo ett stycke ifrån oss, och en stund därefter sågo vi den lysande kavalkaden försvinna bakom en backe. Allt var fullkomnadt.

Min vän nr 181.

Jag ber att på förhand få upplysa att den, som denna historia handlar om, ingalunda burit nummer 181, utan ett helt annat, som jag dock aktar mig för att utsätta, emedan han är ohyggligt stark.

Det är natt. Tystnadssignalen har för länge sedan smattrat öfver kaserngården, och allt är tyst och stilla där ute. Till och med inne i logementen är det tyst. Den omtyckta sporten att »kasta kuse» är för länge sedan upphörd . . .

Ja så, herrskapet vet kanske icke hvad denna sport innebär? Jag kan berätta det. Af det grofva bröd (»kuse» heter det på gaminspråket), som består till middagen och grötsupén, förtäres ej en stor del, trots de unge krigarnes häpnadsväckande aptit. Kvarlevorna medforslas emellertid till logementen, där de, sönderdelade i lagom stora bitar, bli de allra trefligaste projektiler, sedan hvar och en krupit till kojs. I mitt logement har mången i denna sport uppnått en förfärande skicklighet. Ingen nästipp, som aldrig så litet sticker upp ofvan filten, kan anse sig säker.

Nu hade emellertid öfningarna slutat för natten, och de mest fruktade måttarna snarkade redan med näsan i vädret. Det var en idyllisk tafla. Månens blida silfversken silade sig sakta in genom rutorna och dallrade fantastiskt öfver de bastanta tvåvåningssängarna, hvarest här och där ett par fötter vårdslöst stucko fram under kronans grofva filter. Myggens stilla surrande blandade sig melodiskt med snarkningarna, som rullade fram i olika tonarter, ömsom doft mullrande, ömsom vekt klagande högt uppe i diskanten. Utanför låg äfvenledes natt och tystnad öfver Skogsinstitutets träd-kronor, och där bortom reste sig industrihallen i sin imponerande fågning mot natthimlen.

Då känner jag en sakta knuff i ryggen, och alldeles invid mitt öra ljuder en hes stämma:

»Hör'u du! Har du nå'n matsnus!»

Jag vände mig om förbluffad och varsnade invid mig ett hufvud, hvars drag jag dock ej kunde urskilja, när det låg i den djupaste skuggan. Hufvudet såg dock ganska ofarligt ut, och jag ansåg det ej vara någon risk att svara:

»Nej, min vän, jag äter aldrig snus.»

Hufvudet teg en stund; därpå gaf det åter ljud ifrån sig:

»Hör'u du, ble' du också sugen å bylingen?»*

Jag var sömnig och skulle helst ha velat sjunka hän i ljuf dvala, men jag fann ämnet intressant och kunde ej underlåta att svara olyckskamraten:

»Jo jo män.»

»Ja, mej sög di klockan fyra på morron. Serdu, ja' ä' ölutkörare i mej själf och hade nyss kommit hem och lagt mej. Så kom bylingen och högg mej i armen. 'Följ nu med mej och exera!', sa' han. Och då var man ju inte kropp till att skubba.»

»Nej, det kan jag nog förstå.»

Därmed vände jag mig ifrån hufvudet och inslumrade, fastän myggornas surrande tilltog i oroväckande grad.

Detta var min första bekantskap med n:r 181.

På morgonen träffade jag honom under korum. Han stod vid min sida i ledet och sjöng med ljudelig stämma: »Din klara sol går åter upp». Lika-

* Betyder på högsvenska detsamma som att på något sätt omhändertagas af ordningsmakten.

ledes klämde han i af alla krafter vid: »Gud bevare konung och fädernesland». Jag var mycket nöjd med honom. Han uppfyllde tydligen efter bästa förmåga en krigares första plikt: »Krigsman skall frukta Gud och vara konungen huld och trogen».

Jag kände mig intresserad för honom och beskådade honom något närmare. Han var ganska stor och bred, det enda märkvärdiga var att hufvudet, i stället för att sitta ofvanpå axlarna, i vanliga fall tycktes dingla ett stycke nedanför. Men gällde det riktigt, kunde nog n:r 181 sträcka upp sig och se lika morsk ut som trots någon — det fick jag erfara sedermera. Hufvudet såg också något märkvärdigt ut: käkarna voro nämligen ofantligt utvecklade på de öfre partiernas bekostnad. För öfrigt såg han snäll och beskedlig ut samt betydligt glad öfver sergeantens upplysning att händerna skulle hållas tätt tryckta intill lären och väl omvridna — eljes hade han nog ej vetat hvar han skulle göra af dem. Däremot tycktes han inte rätt uppfatta korpralens barska förbud mot att spotta i ledet.

»F—n, när man behöfver spotta, så . . .»

Detta var *hans* förnuftiga förklaring. Sedermera fick han dock så småningom klart för sig att det inte var med en krigares goda takt öfverensstämmande och spottade endast i smyg bakom befålets rygg.

Men för svårare pröfningar skulle min vän n:r 181 bli utsatt. Den första var när vi, foster-

landet till gagn och glädje, skulle lära oss »öppna leden». Detta består i att bakre ledet tar fyra steg tillbaka. Men detta föreföll min nye vän något mystiskt. Han tog antingen tre eller fem steg och såg för öfrigt lugn och oberörd ut. Vice korpralen rasade, men n:r 181 förändrade icke en min. Vice korpralen måste anlita förstärkning, och slutligen, efter två timmars idogt arbete af vice korpralen, en korpral, en distinktionskorpral och en sergeant, kunde min vän n:r 181 »öppna leden».

I sitt rätta esse kom han dock först se'n vi fått marschera upp till den till matsal inredda gymnastiksalen och där slå oss ned vid de långa, rankiga borden för att utfodras med »kek».

Detta är äfvenledes en ny vinst åt mitt ord-förråd. Jag har gjort många dylika på senare tiden, ända se'n den dag jag kom i kronans kläder. Ett alldeles nytt språk har jag dagligen hört surra kring mina öron, det märkvärdigaste språk jag hittills hört, Stockholms ligaspråk, »kväsar-tungomålet». Jag har studerat det med intresse och förvärfvat aktningvärda insikter.

Emellertid skulle vi förtära »kek», och nu visade sig förklaringen på den starka utvecklingen af n:r 181:s nedre ansiktshälft. Det var en fröjd att skåda sådan aptit. Han flådde sillen med sällspord färdighet och raskhet, och de gröna ärterna formligen störtade ned för hans strupe. Samma väg vandrade äfven snabbt och lustigt hans beskärda stycke »kuse» och de kringsittande strids-

brödernas matrester. Han visade sig lika styf som »sugne Olle», äfven »Buller-Olle» kallad, och med dessa tvås hjälp gjordes dagligen rent hus på vårt kompanibord, så att vi åtminstone inte, till allt annat, fingo beskyllning för att vara kräsmagade.

Så gingo dagarna, och både min vän n:r 181 och Buller-Olle och jag och alla de andra fingo lära oss bära gevär och marschera, och höllos ständigt i tukt och förmaning.

Allt var således godt och väl. Då fann jag en afton min vän n:r 181 djupt dyster och nedslagen på sängkanten. Jag kunde icke förstå orsaken. »På axel», »för fot» och »skyldra gevär» hade han lärt sig, marschera kunde han också om det än ibland var si och så med takten, gröt hade han fått för kvällen, och en hel strut med matsnus höll han i handen — intet tycktes således fattas honom.

Men min vän n:r 181 var ändå icke glad. Han satt och såg ut som om han grubblade öfver något. Jag slog mig ned midt emot honom och betraktade honom med deltagande blickar. Plötsligt fick han syn på mig och utbrast:

»Hör'u du, ska vi ge oss på skubben!»

Med den kunskaper jag redan förvärfvat i det besynnerliga tungomålet visste jag, att detta betydde detsamma som att lömskt svika sina krigarplikter mot konung och fosterland och schappa sin kos. Och jag skakade blekt afvisande på mitt kloka hufvud.

»Asch, jo. Nu till midsommar blir det ju bussigt. För rexten, har du nå'n kosing och har fått nå'ra nubbar och har din fjälla mä dej, så skubbar du nog.»

(*Kosing* betyder gångbart mynt, *nubbe* betyder »geting», *fjälla* är detsamma som ungdomsflamma.)

Jag var likväl fortfarande plikttrogen och obehaglig och log ett vist leende. Men då blef min vän n:r 181 alldeles vild, riktigt anarkistiskt vild och oregerlig.

»Hör'u du, vill man skubba riktigt, kan man nog. I Malmö kan man få köpa prästbetyg för sjuttiofem öre stycke.»

Jag stirrade på honom en stund utan att likväl förlora fattningen. Därpå tog jag sakta och varligt hans hand och kände honom på pulsen. Men intet märkvärdigt förnams. Pulsen slog jämnt och ordentligt.

Jag skakade emellertid på hufvudet och vandrade dädan, lämnande min vän ensam med sina farliga och samhällsupplösande planer.

Midsommardagsmorgonen rann emellertid upp klar och strålande. Vid korum tittade jag efter n:r 181. Han fanns kvar. Hans vilda planer hade ej ledt till något resultat. Han såg tvärt om beskedligare ut än vanligt, ehuru matsnusstruten var tom och han nödgades vigga denna sin morgonportion.

Frampå dagen fick han emellertid riklig lön för alla sina mödor och besvär och sin bibehållna

plikttrohet. Han skrudades liksom alla vi andra i blank kask med vajande plym och stora epåletter. Vi skulle, dagen till ära, få gå i kyrkparad! Aldrig glömmmer jag hur ögonen glänste af förnöjelse på min vän nr 181. Så sträckte han upp sig och spatserade omkring med sin morskaste min, som han behöll hela tiden regementspastorn hugsvalade oss, fastän solen brände ohyggligt och kasken tycktes centnertung.

Samma morska och krigiska min får han plötsligt hvarje dag, då vaktparaden spelar upp på kaserngården. Och jag ser då till min glädje, att fosterlandet i honom har en son, lika nitisk och pliktrogen som trots någon Satyr.

En dag på Garnisonssjukhuset.

Ute på Kungsholmen, medicinarnas, de kirurgiska instrumentmakarnas, de sjukas och karboluktens stadsdel, ligger vid Handtverkaregatan ett stycke ofvanför Kungsholms torg en slottsliknande byggnad, kringgårdad af en stor trädgård. Vid järngrindarna utåt gatan postar en trängsoldat, och på framsidan af byggnaden läses i gyllene bokstäfver en underrättelse om att den är uppförd under Karl XIV Johans regering.

Denna byggnad är Garnisonssjukhuset, alla våra stockholmskrigarens och dito beväringars lugna tillflyktsort under lidandets dagar.

Det kan ju ha sitt intresse att se huru dagen förflyter för de kranke stridsmännen där innanför de gråbruna väggarna och de stora fönstren med de små rutorna. Som jag för egen del flyttat in där för en liten tid, undan krigarlifvets mödor ute på Ladugårdsgärdet, kan jag förtälja er det.

Bevakad af en korpral och en gardist, forslas man dit från kasernen. Orkar man inte gå, måste man antingen bäras å en bår eller åka i en droska. Det förra kostar ingenting, men är mindre treffligt. Det senare är mera treffligt, men måste betalas af offret; till och med åkturen för korpralen och gardisten måste man bekosta, så vida man icke föredrager att åka i sakta mak och se dem traska på hvardera sidan om vagnen. Men det blir lika dyrt, om inte dyrare.

Alla dessa glada underrättelser hugnades jag med då jag skulle afföras. Jag funderade en stund, men så segrade mitt goda hjärta. Jag tog godhetsfullt upp både korporalen och gardisten i droskan och kuskade i väg. Men — döm om min förbluffelse! — vid framkomsten upplyste mig kusken under instämmande af gardisten, medan korporalen förhöll sig passiv, att jag skulle betala återfärden för mina båda vaktare också.

Jag frågade hvar det stod föreskrifvet, men fick till svar, »att det alltid brukades så». I min

generositet betalade jag, men gjorde en anteckning i utkastet till mina memoarer från beväringstiden.

Därefter infördes jag i ett litet, halfskumt rum, där mina båda vaktare beröfvade mig hvarje plagg, till och med det intimaste, hvarefter de aflägsnade sig.

Där stod jag nu ensam och villrådlig, i samma oskuldsfulla dräkt, i hvilken jag hitkom till denna syndiga värld. Dyster satte jag mig ned på en träbrits att grubbla.

Länge fick jag emellertid ej sitta så, ty nu inträdde en äldre dam, som ögonblickligen inhöljde mig i en stor fårskinnspäls. Med detta väldiga fikonalöf till skydd följde jag den äldre damen in i ett annat rum, där jag nedstoppades i ett litet trångt badkar.

Efter reningsprocessen omhändertogs jag af en sjukvårdssoldat, som skrudade mig i en af kronans skjortor, märkt *G. S. 96*. Allt hvad kronan består är så solidt och bastant. Jag har förut omtalat de ryktbara »fältskorna», därtill kan jag nu lägga skjortknapparna, som se ut att i långliga tider kunna trotsa tidens tand. De bestå nämligen af en liten, tjock, rund skifva af *bly*, hvori man slagit ett par hål.

*

På sjuksalen. Det är en underlig känsla att plötsligt förflyttas bort från fälten, där vinden spelar och solen bränner, från öfningar och stra-

patser, från krutrök och dammoln, in mellan hvita lakan i den tysta sjuksalen. Ovillkorligen drager man en suck af lättnad att för en tid ha sluppit undan krigarlifvet och sträcker behagligt ut sig, kastande en första forskande blick på väggarnas och takets springor, sedermera föremål för ens djupa studier under trögt framglidande dagar.

Grått, grått var den förhärskande synsensation jag fick, då jag kastade mina blickar utåt salen — gråa väggar, grått tak, gråa filter öfver sängarna, där mer eller mindre solbrynta drag stucko af mot kuddarna. Öfver hvarje säng hängde en liten hvit tafla med den sjukes namn, ålder, krigarslag, diagnos, daglig temperatur etc.

Vid ena långväggen ett stort bord och fyra stora fönster med små rutor samt blå och gula gardiner, vid den andra två väldiga kaminer och i taket två glödlampor, vid hvardera väggen sju sängar — se där hela inredningen.

Två sängar vid dörren stå tomma, de båda sjukvaktarnas. En och annan bädd står också tom, deras innehafvare äro så pass krya att de kunna traska uppe, iklädda några märkvärdiga långa rockar, byxor och små koketta mössor, allt af blå- och hvitrandigt tyg. De ha äfven den afundsvärda lotten att få vandra nere i trädgården under de gröna kronorna; på den åt gatan vettande sidan få de likväl ej visa sig.

Men kanske det kan ha sitt intresse att se, hur en dag förflyter där inne från solens uppgång allt intill dess nedergång.

På morgonen klockan sex vaknar jag vid att det sopas rundt omkring mig. Det är de kryaste, de som om dagarna få gå omkring i blå- och vitrandiga kläder, som utföra detta värf.

Omedelbart efter det jag med mina omornade ögon sett kvasten försvinna bakom grannens sängstolpe kommer sjukvaktaren med den lilla termometern, och så småningom blir jag då vaken. Rundt om i sängarna sitta redan alla de andra eller stå de framme vid tvättställen för att göra sin nödtorftiga toalett.

Klockan half åtta kommer frukosten, bröd, mjölk och en liten smörklick, och käkarna på de unga krigarna komma hastigt i rörelse. Omedelbart därefter visar sig Mathilda. Hennes värf består i att torka af nattduksborden, plocka ut tömda vichyvattenbuteljer och hälsa god morgon.

Bortåt half nio slås dörrarna upp, och in kommer doktorn, åtföljd af två medicine kandidater, alla i långa, ljusa, randiga rockar, vaktmästaren i en något kortare rock samt två sjukvårdare med brickor, belastade med en massa flaskor, sprutor, vadd, gas och en del andra saker. Eftertruppen utgöres af en äldre dam i hvitt förkläde, hvars barska uppsyn föga harmonierar med hennes eljes snälla och hyggliga själ. Hon är nämligen som en mor för oss alla.

Då doktorn, medicine kandidaterna och den äldre damen betraktat vårt onda, aflägsnade de sig åter, sedan den förstnämnde dock tillsagt, hvilka som skola tagas in.

Dessa se något nervösa ut. De veta på förhand hvad det betyder.

Ett stycke från sjuksalen finnes nämligen ett litet rum, där den varma luften är mer än annorstädes mättad med karboldoft. Där inne finnas ofantliga flaskor med långa slangar, sköljkannor, stora och små skålar och koppar, högar af vadd, gas och andra förbandsartiklar, i glasskåpen vid väggarna allehanda småtrefliga verktyg: katetrar, lansetter, skalpeller, bisturier, pincetter, hakar, tänger samt, *last but not least*, operationsbordet med oljeduksdynorna.

Att »tagas in» betyder detsamma som att få aflägga ett litet besök i detta rum, hvars inredning nog kan göra offret en smula nervöst.

En stund efter rondens börja »intagningarna», och utan förskoning svepas offren, det ena efter det andra, in i sina filter, läggas på båren, om de inte kunna gå, och så bär det i väg. Det är den enda omväxling som består i lifvet här på Garnisonssjukhuset.

Småningom komma emellertid offren för dagen åter tillbaka med betydligt gladare uppsyn än då de forslades ut och placeras åter i sina sängar. Så har man återstoden af dagen för sig att tillbringa på sätt som sig bäst göra låter, där man ligger mellan lakanen.

Det värsta lidandet på ett sjukhus är naturligtvis ett aldrig mättadt behof efter lektyr, ett behof, som slutligen, sedan man länge och noga studerat springorna i taket och på väggarna och de närliggandes fysionomier, urartar till en formlig törst efter trycksvårta. Jag minnes hur redan efter ett par timmars vistelse på inrättningen symptomen till denna törst började inställa sig.

I ett stigande upphetsningstillstånd genomskodade jag hela salen, utan att kunna upptäcka någon annan ledig bok än Berlins mysterier, hvilken jag som ett rofdjur störtade mig öfver. I den boken funnos de svartaste bofvar och de hvitaste oskulder, arga planer smiddes, och mycket blod flöt. Jag slukade sida efter sida . . .

Här och där läser man i en bok. På sjukhuset lär nämligen finnas en sorts bibliotek, men de prof jag hittills sett därifrån äro endast ofvannämnda mysterier, en gammal Familj-journal, Läsnings för folket, Anti-socialisten och Oscar Fredriks dikter.

Tidningar läsas också. Gratis bekommas Dagen och Svenska Morgonbladet. De komma på något mystiskt sätt inflygande genom dörren. För öfrigt kan man få köpa sig hvilka tidningar man vill. Sjukvaktarna äro alltid villiga »att gå på gatan», d. v. s. utföra små beskickningar.

Men då tidningarna äro i det närmaste sönderlästa och mysterierna, Anti-socialisten, Läsnings för folket och Oscar Fredriks dikter ej längre

förmå fångsla intresset, finnes Gud ske lof något annat att ta till.

Denna sista räddningsplanka är en trasig kortlek, svartbrun af ålder, med sex kort borta och de öfriga på allt upptänkligt sätt märkta på baksidan. Den duger dock att spela bondtolftva och sista sticket med, och fitigt vandrar den från lag till lag. Man klifver upp ur bäddarna, sveper filtarna kring benen och flyttar sig till hopa för att ägna sig åt denna den fördärfiligaste af alla passioner.

Hittills har jag lyckats ståndaktigt rädda mig undan denna last, liksom jag ännu ej, trots förbudet mot rökning, hemfallit åt matsnuset, som tyckes vara en lika omtyckt rätt här som ute i kasernerna och på Gärdet.

En gång om dagen uppenbarar sig en löjtnant och tittar i dörren. Jag vet inte om hans besök dikteras af intresse för anstalten eller han endast fullgör sin plikt, men troligast är det det senare, ty han ser så pliktmedveten ut.

Klockan half tolf kommer middagen, alltid kallnad. Den består af en liten bit kött, ett par potatisar samt en liten skål med välling, svag soppa eller dylikt. Man äter med förfärande hastighet, liksom önskade man så fort som möjligt bli kvitt denna sysselsättning.

Klockan ett till två är den tid då man får komma i beröring med yttvärlden i form af samtal med besökande. Den tiden blir det lif i salen. Alla som kunna krypa och gå, krafla sig upp i fönsterkarmarna för att speja utåt trädgården, om

någon bekant nalkas, för att hastigt åter dyka ned mellan lakanen, då dörren öppnas och någon civil, i synnerhet af det svagare könet, träder in.

Så förflyter eftermiddagen i lugn och stillhet. En och annan har »knutit sig», hvilket på vanlig svenska betyder detsamma som inslumrat, andra fortsätta med sina forskningar i biblioteksskatterna, under det att på annat håll den bepröfvade kortleken fortfarande är i sväng. Klockan half sex är sista utfodringen: gröt och mjölk.

Emellertid börjar det skymma, dagen lider mot sitt slut, och klockan nio kommer den gamle sergeanten för att inspektera och säga god natt.

Allt djupare sänker sig skymningen öfver bäddarna, man vänder hufvudena mot hvarandra och börjar fråga om hvarandras lefnadsförhållanden samt ger och mottager små förtroenden. Ynglingar äro de ju alla, som ligga här, svea-, göta- och hästgardister, artillerister och flottister, fast deras vaggor stått i skilda landsändar och olika stånd och yrken skilja dem åt, om de endast som beväringar för tillfället befinna sig i kronans tjänst.

Så slumrar man in så småningom, under det ett och annat lag fortfarande ligger vaket, lyssnande till någon berättares merendels mustiga historier, ja, understundom allt för mustiga för en anständig Satyr.

Mitt märkvärdigaste sommarnöje.

Semestrarnas, sommarnöjenas riktiga tid står i sitt flor. Därför kan det också vara på sin plats att jag ger dig, nyfikne läsare, något till lifs af min lefnads märkvärdigaste sommarnöje.

Jag skrifver ej om blåkrusiga fjärdar, barrskog, vågskvalp, solnedgångar, kärlek och dylikt, som du så väl känner till. Nej, vår tid är ju en sensationslystnadens tid, anarkistdådens, luftballongernas, de söndertrasade nervernas och magkatarrens tid, och därför måste man hitta på något originellt och rafflande äfven i sommarnöjesväg, så vida man fortfarande vill räkna på att få kittla en pockande och otacksam publik i armhålorna.

Jag bor för närvarande i ett litet slott vid Mälarens fagra strand. Men detta slott är omgifvet af ett högt staket, och vid grinden står en man med gevär i handen och ett svärd vid sidan — således två utvägar att aflifva den djärfve, som möjligen skulle våga ett försök att rymma därifrån.

Inne på parkens gångar går jag omkring i en besynnerlig skrud. Den blåhvita linnerocken räcker till knäna och fasthålles kring lifvet med ett rep, den lilla mössan af samma färg har jag i mitt estetiska sinne prydt med en kycklingstjärt, och bakefter mig släpar jag ett par alnslånga tofflor,

den ena svart och den andra brun, förmodligen beroende på en orättvis fördelning af skosvärta i tidens morgon.

Rundt omkring mig traskar af och an en skara unge män i samma sällsamma skrudar, endast undantagandes att tofflorna här och där släppa på halfva foten, hvilket vid hvarje steg förorsakar en angenäm retning under fotsulan.

Läsare, du har förmodligen sett ett dylikt stort hus förr, kring hvars murar traska dylika blåhvita gestalter. Då vet du, att där inne bo de kranke, och då du dessutom ser den bistre, beväpnade mannen vid grinden, kan du förstå, att det är ett hemvist för kranke krigare — ett garnisonssjukhus.

I parken kring slottets framsida få vi dock ej gå, för att ej skrämma spårvagnshästarna på Handtverkaregatan, och nere vid sjöstranden få vi ej heller vistas, för att ej skrämma de snälla braxarna, som oskuldsfullt leka i vattenbrynet.

Endast på en liten plätt vid slottets baksida få vi ha vår varelse. Och där har jag nu traskat i veckor under ett stilla, idylliskt lif. Jag brukar ibland ligga lättjefullt på ett litet ställe, där gräset växer tätare och grönare än annanstädes. Öfver mitt hufvud skådar jag cypressernas mörka grönska och fläderbuskarnas röda bärklassar. Solen lyser fram här och där genom löfverket som en liten, gnistrande, hoppande diamant, som bland bladen tänder ett smekande, växlande färgspel af alla schatteringar i grönt.

På min hand sitter då och då en mygga. Det lilla vilda djuret suger och suger med en ohygglig intensiv blodtörst, så att jag blir arg och klipper till det, så att hela handen smetas ned, i stället för att låta det sitta kvar tills det faller af för att i lugn och ro spricka i gräset. Men sådan är jag alltid. Om någon slår mig på det högra kindbenet, slår jag igen, i stället för att som en kristen människa vända honom det vänstra till, och en tid senare presentera honom en räkning:

An.

Sveda	50 kr.
Värk	100 »
Rättegångskostnader	400 »

På hela den här inrättningen finnas för närvarande endast två varelser, som äro latare än jag. Den ena är vaktmästarens huskatta Desdemona, i vanligt tal kallad Tuppy. Det brungula djuret var en tid mycket smeksamt och brukade ofta stryka sig uppåt mina ben, hvarför jag i gengäld med varmt hjärta kliade det i nacken. Men då jag sedan upptäckte, att dess smeksamhet endast berodde på ett begär att mot mina blåhvita byxor afskrubba lossnade hårstrån, förföljde jag i min rättvisa det illfundiga djuret på alla sätt.

Den andre är garnisonshunden Kalle. Det är i själ och hjärta en snäll hund, men ytterst stram och högfärdig och till den grad lat, att han ej som andra hundar kan ligga anständigt med benen

under sig, utan sträcker dem rakt bakåt, då han lägger sig på magen i solbaddet.

Dessa båda lata djur jämte en och annan af de blåhvita gestalterna äro mitt enda umgänge under denna fridfulla tillvaro.

Utanför på Handtverkaregatan pingla spår-vagnarna, rulla droskor och åkarkärror och brusar med fulla vågor en hufvudstads gatulif. Hvilken oerhörd pina att lefva vecka efter vecka så där alldeles intill gatan, förbjuden att blanda sig i vimlet, hvilken oerhörd njutning att åter en gång få trampa trottoarstenar under sina fötter!

Långs parkens ena sida sträcker sig upp till gatan en allé, men där är det naturligtvis också förbjudet att vandra. Men en dag blef mig frestelsen för stark, bullret och lifvet där ute lockade mig med underlig makt. Och jag smög uppför alléen för att en stund beskåda gatulifvet.

Men då jag hann upp till staketet vid gatan, stod där en gubbe. En ohyggligt ful gubbe med rödt, stubbigt skägg, för tillfället lifnärande sig med matsnus, och med en lie i handen, med hvilken han bedref det förmodligen lofliga handtverket att afslå gräset.

På grund af alla dessa omständigheter stannade jag och betraktade gubben. Han gjorde detsamma, och så stodo vi en stund och betittade hvarandra. Slutligen fann han likväl tystnaden något tryckande och upplät sin mun två gånger, första gången för att intaga en ny portion matsnus och dymedels

hämta nya krafter och andra gången till följande vredgade ord:

»Att han kan va' så stor och lång och dum och gammal, så att han inte kan veta att han inte får va' här!»

Jag både ville och kunde svara, men det röda skägget, matsnuset och lien ingåfvo mig en viss respekt, hvadan jag endast samlade all min sublimal harm och förakt i en lång blick, som jag tilldelade gubben.

Sedan dess har jag uppgifvit hvarje tanke på gatan och kväft min tärande längtan efter dess buller och brus. I stället har jag vändt all min håg åt Mälaren. Ned till dess strand vågar jag mig ej, det är ju också förbjudet. Dock vet jag åtskilliga blåhvita individer, som riskerat försöket, men de ha antingen omildt bortjagats eller också blifvit infångade af en äldre kvinna och en hel eftermiddag använda att draga linor mellan träden och hänga upp tvättkläder.

Men skall jag njuta af Mälaren går jag tre à fyra trappor upp i slottet, upp till »Inlåsningen», och ställer mig att genom ett litet fönster titta utåt dess yta. Där ser jag blått vatten, gröna stränder och Långholmen. Ett stycke bortom Smedsudden, just där Mälaren skall till och vidga sig för min blick och där jag väntade att få njuta af ett omätligt vattenfält, ligger en stor holme med en lång skorsten på och stänger utsikten.

Mången gång har jag önskat den holmen åt fanders, men hvar dag jag tittar ut genom fönstret

ligger den kvar. Jag blir rasande, men kanske det i alla fall är bäst att den ligger där. Vore den plötsligt bortflyttad en dag, skulle det kanske hända något. Det är aldrig bra att plötsligt få en häftig önskan tillfredsställd.

Ja, du tviflar kanhända, käre läsare, men jag skall öfverbevisa dig och bringa dina tvifvel på stor skam genom ett talande exempel!

Jag hade en gång en skraddare, en hederlig, snäll och i allo aktningvärd man, och denne skraddare förfärdigade mig en vacker skrud. Däri var ju intet ondt, och jag kände mig särdeles belåten med skruden, men den snikne mannen ville äfven ha betaldt!!!

Jag är en snäll människa och vill allas väl. Hyllande grundsatsen, att den ej väntar för länge som väntar på något godt, ansåg jag det ej skada, om skraddaren fick vänta någon tid.

Han kände världen och människorna, fogade sig i förhållandet och började besöka mig en gång i veckan. Hvarje söndags förmiddag kom han och slog sig på min vänliga inbjudan ned i min soffå. Jag bjöd honom en af mina medelcigarrer och så pratade vi bort ett par timmar för att därpå skiljas med ett trofast handslag och ett litet löfte från min sida.

Med min skarpblick upptäckte jag att dessa besök började bli honom kära och ingå i hans söndagsvanor. Promenaden gjorde honom också godt, det påstod han själf, och hvad skulle jag då

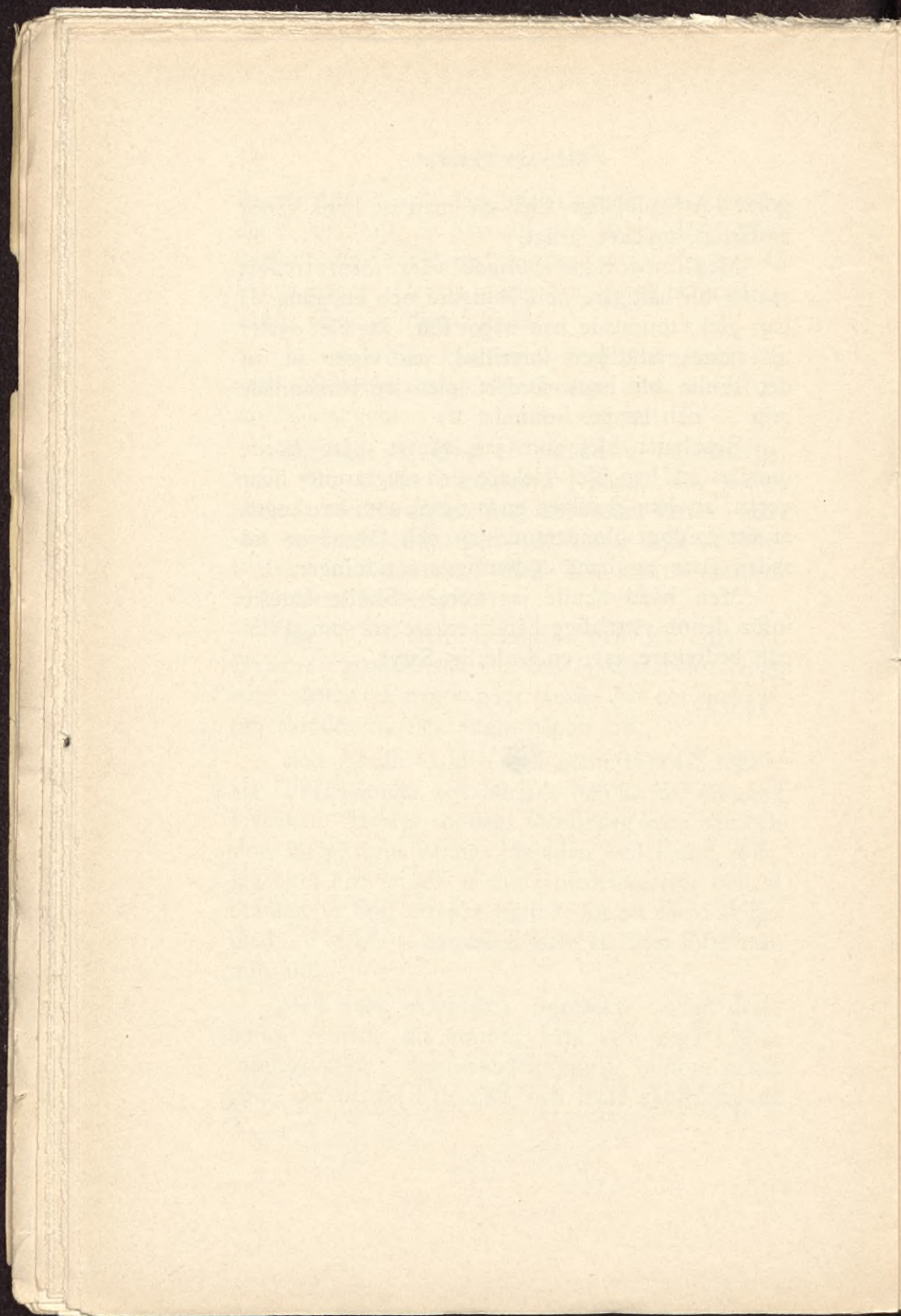
göra? Att plötsligt slita en man ur hans vanor är farligt, mycket farligt.

Men med tiden började våra förut trefliga samtal bli häftigare och häftigare, och en gång då han gick, mumlade han något fult. Jag blef dyster till sinnes, slutligen förtviflad, jag visste ju, att det skulle bli hans fördärf, men jag bemannade mig — och betalade honom.

Resultatet blef som jag väntat. Jag hörde omtalas att han blef blekare och magrare för hvar vecka, att han slutligen endast gick som en skugga af sitt fordom blomstrande jag, och för någon tid sedan läste jag hans dödsannons i tidningen.

Men hvad skulle jag göra? Skulle kanske inför denne rättrådige handverkare stå som skälm och bedragare, jag, en hederlig Satyr.

*När man fått
en ny släkt.*

*

*En mycket vanlig historia om
en familjevisit.*

*

Många underliga öden har jag haft att genomgå, många vedervärdigheter att utstå. Något af det besynnerligaste, som ändå kan hända en karl är att vara förlofvad.

Jag har naturligtvis liksom alla andra dödliga tänkt mig denna tid höljd i ett skärt rosenskimmer med doftande blomster och dansande amoriner. I kaféernas rökmoln, öfver punschglasens glimmande, gyllene rand, bland gycklande och skratande vänner, har jag understundom drömt om lyckan.

Och jag har visat mig kall mot mången fager servitris, har underlåtit att trycka mången älsklig cigarrfickas hand. Jag har i allo ansträngt mig att ej vara som de publikaner.

Jag har legat på min soffa i ensliga kvällar och vid lampans matta sken stirrat mot taket, drömmande om gröna ängar och doftande häggar i vårens tid, då bäckarna sorla, rymden är vorden varm och blå och bygdens ungdom för första gången drar ut till dans. Jag har drömt om mid-sommarkvällar, då tjärtunnorna blossa, båtar glida öfver stilla vatten och dimman ligger hvit öfver myrarna. Jag har med ett ord sagdt ofta varit försunken i allt dylikt, som till ett städadt ungdomslifs drömmar hör.

Så slog domens timme äfven för mig.

Eulalia hade en tjock flod af svart, burrigt hår, stora, drömmande, bruna ögon, och läppar . . . Jag var ung och hon var ung, och allt blef snart klappadt och klart.

Lyckönskningstelegrammen och dito brefven haglade från alla delar af landet, och alla mina papperskorgar blefvo fulla. Jag var mycket lycklig. Teatrar, konserter, supéer, stilla och hyggligt kafé-lif vid kaffe och munk. Den fördärflika punschen, de hälsosamma whiskygroggarna och det mustiga skämtet var öfvergifvet. Allt var lugnt och anständigt, och jag lefde i tron att äntligen ha funnit lyckan.

Att man fick ironiska anmärkningar därför att man då och då råkade trampa på hennes klädningssäll, allvarsamma tillrättavisningar därför att man, på grund af sin bristande insikt i fruntimmerstoalleten, fumlade med axelpuffarnas instoppande i kappärmarna, skarpa snubbor därför att

man framhärddade i att ta halfvan till supén samt många och sköna tårar därför att man vägrade att fullständigt lyfta slöjan för sitt förflutna, syndiga ungdomslif — allt detta räknar jag för bagateller.

Det kom något ännu kvistigare. Detta något var familjevisiterna.

Unge man, du som ännu lefver ditt obundna, fria lif, vet du hvad en familjevisit vill säga, om du, som jag, under en följd af år städse haft förskräckelse för allt hvad familjelif heter? Ved du det ej, kan du möjligen med någon tillstymmelse till fantasi föreställa dig det.

Man vandrar upp för ett par trappor i ett hus i en elegant stadsdel och stannar därpå tvekande en stund. Så bemannar man sig emellertid, sträcker upp sig och trycker på ringlocken. Där inne ifrån höres ett gnolande och snabba, trippande fjät.

Det är äldsta svägerskan som kommer och öppnar. Hon åtföljes af den andra, och sist kommer Eulalia, som förmodligen skall bli ens allt i lifvet. Det är ett välkommande och ett kringklappande, så att lugnare människor än jag skulle kunna bli vimmelkantiga.

Så drages man hastigt och lustigt af hela denna ungdomliga skara in i en förfärande ljus salong. Man svär litet smått för sig själf öfver att man glömde ta på sig sina lackerade skor, känner ängsligt efter att inte halsduken hoppat upp i nacken

och märker till sin förskräckelse, att man glömt vända den ena manschetten!

Gud ske lof emellertid, att man hann med att borsta sina tänder, ty det är därpå det hänger. Man måste nämligen sätta på sig sin älskligaste uppsyn och gå omkring med ett ljuft småleende på läpparna.

Så ledes man utesfater hela raden af tanter och dylikt, granskad och betittad in i de innersta sömmarna. Nog vandrade jag lika gärna utmed lika många projektilsprutande kanonmynningar.

Så fattas man åter af den fortfarande vänliga och omhuldande äldsta svägerskan. Man ledes fram till ett bord, får ett äpple och ett päron i ena handen, en tallrik med russin och mandel i den andra samt ett glas punsch att handtera, så godt man kan. Beväpnad med alla dessa lifsförnödenheter, får man åter traska omkring och skåla och klinga och göra öfvermänskliga försök att här och där klämma ur sig några förbindliga och älskvärda ord, allt under det ett par muntra småttingar leka häst med ens moderna rockskört.

Så gör någon af de mera fördomsfria bland tanterna en antydning om att förmaket — är ledigt för »de unga».

De unga utgöras af mig och henne, båda svägerskorna och en ung odåga till sväger, som briljerar med vackra halsdukar.

Du ännu frie läsare, vet du hur ett förmak för »de unga» ser ut, under det att hela den äldre släkten sitter i salongen bredvid?

En lampa med stor gul skärm sänder ett dämpadt ljus öfver golfvets mattor, byråar, bord och hörnhyllor, belamrade med alla dessa vaser, fotografiställ och detta krimskrams, som samlats till familjen under årtionden. Vid ena väggen står ett pianino. Den ena svägerskan ackompanjerar, och den andra sjunger en smäktande visa. Själff är man nedstoppad i en mjuk soffa, med henne vid ena sidan och den unga odågan till svåger vid den andra. Hon tullar ens punsch och han beröfvar en den sista cigarretten i fodralet. Hon vill trycka ens hand, och han försöker öfvertyga en om det lämpliga i att han och jag gå ut och äta frukost tillsammans i morgon.

Allt detta är emellertid ingenting. Dèt kommer snart något värre, och det är porträttalbumen. Genom de välvilliga svägerskornas försorg är snart hela ens sköte belastadt med dylika tingestar.

Jag vet ingenting värre än familjeporträttalbum, och jag har alltid svårt för att behålla för mig själf den tanken, att alla de fysionomier, man där får skåda, så märkvärdigt likna hvarandra.

Men man måste bemästra sig och dessutom sätta sin snabba uppfattningsförmåga på ett mästerprof. Inom några ögonblick måste man lära sig, hur Eulalia sett ut under olika perioder: som dibarn, sexåring, konfirmationsflicka och sjuttonåring. Detta faller sig emellertid ej så svårt, och man studerar de olika upplagorna med ett visst intresse. Värre är att lära sig, hur svägerskorna och svågern sett

ut under samma perioder. Men äfven detta kan man gå i land med med någon energi. Se'n kommer turen till pappa, mamma, farfar, mormor och alla tanterna. Men ej nog därmed. En af svägerskorna är förlofvad och har dessutom varit förlofvad en gång förut. Gör man nu motstånd mot att lära sig, hur de båda fästmännen, deras föräldrar och närmaste släkt, deras landställen och hundar se ut, kan man riskera att de hos Eulalia fälla något vanvördigt yttrande om ens person och att hon följaktligen en dag kommer och påstår, att hon ej älskar en mera.

Ändtligen har man emellertid hunnit igenom alla porträttalbumen och tror sig vara ganska klar, då man skall examineras. Man tror sig få ett öponblicks lugn och sjunker behagfullt till baka i soffhörnet.

Då kommer krachen som en blix från klar himmel. En af svägerskorna, hon som sjöng så smäktande, kommer fram och ser en djupt in i ögonen:

»Snälle, rare, söte, lille svåger, nu måste du skrifva något vackert i mitt poesialbum!»

Jag bleknar, och genom alla mina lemmar går en frosskakning. Jag har nämligen en gång skrifvit i ett poesialbum och vet ej hur mycket af min framtida existens jag därmed satt på spel. Och jag hviskar med svag stämma:

»Sedan, sedan!»

Hädanefter kommer naturligtvis största delen af min dyrbara tid att upptaga af utfunderandet

af de mest inpiskade planer att undgå detta skamliga förslag. Och hvarje minut har jag ju att riskera att den vackra svägerskan hos Eulalia säger något som . . .

Emellertid kommer supé. Jag är Gud ske lof begåfvad med en god aptit, men för den som på fem år ej gjort bekantskap med familjesupéer och ogärna vill stöta sig med Eulalia, sina fagra svägerskor och hela den nya släkten, är det nästan en plikt att nämna så litet som möjligt om dylika tillställningar.

Så kommer man åter ut i förmaket för »de unga». Det vill säga den unga odågan till sväger inslumrar snart ljuft och stilla i sitt soffhörn, hon och jag sitta vid fönstret och betrakta månen, och den förlofvade svägerskan gungar sig sakta i gungstolen, gnolande på en vemodig melodi. Hon drömmer om fästmannen, den unge brukspatronen långt uppe i Norrlands skogar.

Jag tycker synd om henne, trefvar mig fram genom rummet, som numera endast blekt och obestämdt upplyses af månens och stjärnornas skimmer, uppletar, med förlitande på mina nyss inhämtade kunskaper, i ett album ett kort och räcker henne det!

»Det är hans porträtt.»

»O, tack, tack, tack!»

Och hon för det till sina läppar i skumrasket och betäcker det med eldiga kyssar.

Då hon ett par timmar senare kommer ut i korridoren och vid det skarpa ljuset upptäcker att det var hennes åldriga fasters porträtt, gör hon en något egendomlig min, då hon räcker mig handen till afsked.

*En gammal
dröm.*

Jag står vid min hembygds haf och ser bort mot väster.

Molnen flamma och brinna i sina tofviga massor där borta. De lysa som slocknande röda facklor, när larmande fester stanna, och kammarna skumma som fradgan i champagneglas.

Skiftande och oroligt vaggar hafvet i sin blå-grå glans, längst borta i väster, öfverstrimmadt af blodet, som sipprar ned från molnbäddarna, där solen ligger döende.

Det sorlar sina mångtoniga, mystiska ackord. Det tyckes mig skälfva i dunkla marter och kysser girigt de grå klipporna med sina kyliga läppar.

Då dyker ett kvinnohufvud upp där nere ur det grå vattnet, ett anlete med linier så skarpa som vore det hugget i sten och hvitare än skummet

som porlar på böljornas kammar. Håret flyger och gungar vidt omkring öfver de långa dynin-garna. Jag ser hennes ögon, två stora, svarta cirklar, som stirra på mig så stelt och oafåtligt, att en sällsam ängslan börjar krypa i hjärterötterna och kallsvetten pärla på pannan. Men hypnotiserad, förtrollad stirrar jag in i de stora svarta cirklarna.

Det är hafvet själf, den skumma ängslans häxa, som blickar på mig med sin stela sfinxblick. Hon sätter händerna under hakan, och långa stripiga hårslingor falla öfver de magra, knotiga fingrarna och de smala hvita armarna.

*

Jag såg dock en gång ett annat haf. Fager skimrade hembygdens nejd i vårens tid. Brodden spirade ur vida åkrar, björkarnas löf hade spruckit, och vindarna spelade öfver fälten. Blåa böljor vaggade i arlasol långt fjärran, fjärran och bortom de vida ljusa vatten hägrade det frusande lifvets unga drottning med ljusröd slöja kring smärta former och gröna, gnistrande smaragder kring hvitnaken hals. Kring henne svärmade glada skaror af kvinnor och män. Alla ville de lefva och fröjdas och jubla och skratta. Och senorna sträcktes och musklerna knötos, när lifvet blåste i hvinande, glada takter sin ystra vals. Då sjöng blodet i ådrorna, då gnistrade unga ögon, och tänder lyste bak läpparnas blod.

Det var hafvet, den fagra, falska, grönblickande huldran, som lockade ut från hembygdens lunder och hagar, stugornas söfvande ro och gammaldagsstämning kring härden.

*

Den bleka häxan med de stora svarta ögonen breder ut sina smala armar, lägger det kantiga anletet bakåt och sjunker tillbaka under den mörka ytan. Men vågorna därnere bli till kvinnobarmar, och det hvita skummet, som porlar på kammarna, formar sig till bleka anleten med långa lockar, dem stormen sliter och piskar. Mig tyckes, som därnere i djupet låg all min svunna lycka och sorg, som ledans galla dränkt.

Det kommer en spröd klang som af skorrande skratt eller glas, som krossas. Himlen där borta lyser som ungt blod och kastar en sista darrande röd strimma hän öfver de mörka böljorna och gjuter en brinnande rodnad som af utspilldt burgundervin öfver alla de bleka anletena.

Så slocknar då dagen. Och grå och vid ligger hafvets yta, den känslolösa glömskans skumma täcke.

*

Jag går öfver hembygdssigar och låter kyrkklockornas gamla toner sjunga in vårkvälls-
vemod och minnen i min själ. Bakom mig, långt i fjärran, brister aftonstjärnans hvita blomma ur

den nattblå himmelsduken. Hon är blek den aftonstjärnan, ingen lockande yppig Venus, hon är blek och blond och blid som en fjärran ungdomskärlek.

Jag vandrar allfarvägen förbi röda stugor bort till skog och mo och myr. Jag går in på ängen, och min fot sjunker ned i det höga, saftiga gräset.

Maskrosor lysa emot mig, den svarta myllans grofva, men första barn. Trollius står hög och gul och frodig, violan blickar med sitt blåa trofasta öga. Så komma hängbjörkarna med sina hvita smärta stammar. Häggarna ha gått i blom i en lång häck vid själfva den mörka skogens rand. Därinne bölja bokarna, marken blir torrare, och konvaljer stå hvita och doftande vid deras fötter.

Håhå! Det var bara en fantom, men i alla fall!

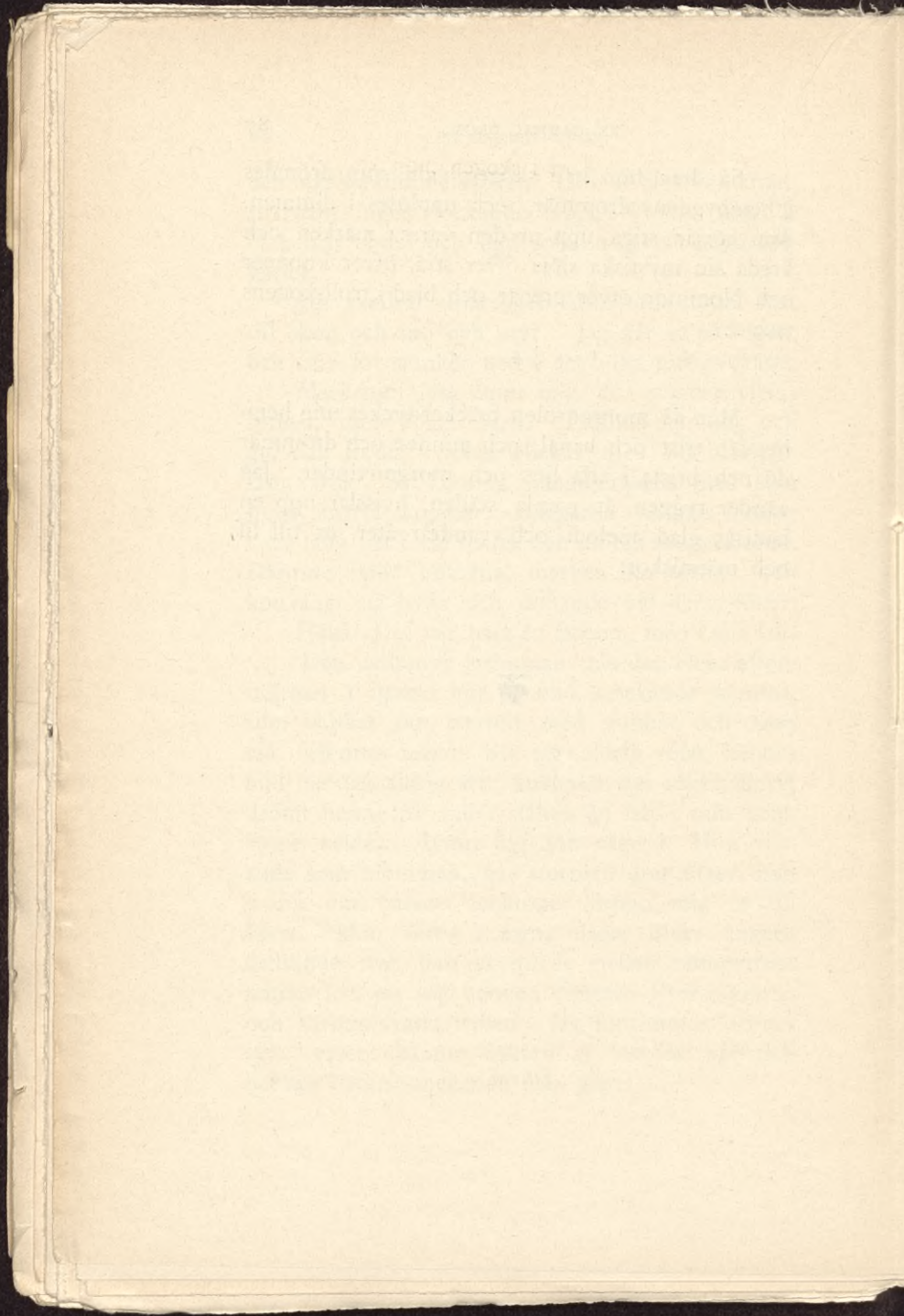
Den dallrande strimman från den bleka aftonstjärnan i fjärran blir en blid, smekande stämman, som hviskar om en mö med gullhår och ögon blå. Hennes namn har jag aldrig vetat, hennes bild har jag aldrig sett, knappast, nej, säkert aldrig drömt henne på andra ställen än här i min hembygds nejder. Hvart tog hon vägen? Hon vissnade som blomman, när stormen drar öfver, hon svann när hafvets locktoner drogo mig ut till lifvet. Hon skred i forna dagar öfver ängens dallrande strå, hon skytmade mellan stammarnas mörka led, jag såg henne i dimman öfver myrarna och kärrets svarta vatten. Jag förnimmer hennes veka väsen, känner fläkten af hennes hår och hennes ögons smekande blåa glans.

Så drar hon in i skogen, hon som drömdes i hembygdens drömmar, och upplöses i dimman, som börjar stiga upp ur den varma marken och breda sin mystiska slöja öfver strå, öfver knoppar och blommor, öfver grenar och blad i trollskogens snår . . .

*

Men då morgonsolen bräcker tyckes mig hembygden trist och banal, och minnen och drömmar dö och brista i arla ljus och morgonvindar. Jag vänder ryggen åt gamla ställen, hvisslar upp en hädiskt glad melodi och vandrar åter ut till lif och människor.

Marridt.

Det hade varit en ovanligt het dag, men på kvällen föll en regnskur, och därefter kändes luften så sval och frisk. Kvällsolen förgyllde kanten på molnen, som seglade fram öfver den blå himmelsstrimman där uppe mellan hustaken, och de ljusa reflexerna kastade en smekande, mjuk dager öfver gatan därnere.

I sakta mak vandrade vi nedför Hamngatsbacken, min vän och jag.

Det var en underlig kurre, denne min vän, som jag fått i sällskap i kväll, och hans utseende var långt ifrån att göra någon glad. Ett blekt, infallet ansikte, smala, sammanpressade läppar, tjocka, mörka bryn öfver djupt liggande ögon och ett hår så gråsprängdt, att ingen ville tro, att han ännu hade ett par år kvar till trettioalet. Vid

hans åsyn kunde man omöjligt få för sig annat än att han städse gick och grubblade öfver någon gammal, hemlig sorg, en sådan där stor, riktig sorg, som det finns i de gamla goda romanerna. Långa tider kunde han hålla sig borta från allt umgänge med kamrater och bekanta, men under stundom kunde han få sina små perioder af uppsluppen ysterhet, i hvilken en noggrann iakttagare i alla fall kunde spåra en viss tvungenhet.

I kväll hade han just en af dessa små ysterhetsperioder, hvilka vanligen togo sig uttryck i en något ymnig förtäring af spirituosa. Vi voro således på väg till något af musikkaféerna, då vi vid hörnet af Regeringsgatan fingo ett möte, som verkade en plötslig förändring hos min vän.

Det var en ung flicka, som kom emot oss på trottoaren. Hennes utseende var något af det mest frappanta jag någonsin sett, trots att hennes dräkt nästan kunde kallas tarflig. Hennes hår, som i konstlade bukter hängde framom öronen, var brunrött med en sällspordt stark glans, hennes skära hy föreföll nästan genomskinlig. Stora, bruna, oroliga ögon och raka linier kring den lilla röda munnen. Hennes växt var lång och slank, och den hvita halsen tycktes ständigt bäras något framåtlutad.

Då hon gick förbi oss, fäste hon på min vän en lång blick. Det föreföll, som hon känt sig bekant och väntat en hälsning.

»Kände du henne?» undslapp mig ofrivilligt en fråga, då hon passerat.

Min vän svarade ingenting. Han tycktes plötsligt ha återfallit i sin dysterhet. Han var blekare än vanligt, och det ryckte nervöst kring hans mungipor.

»Det är en besynnerlig historia,» sade han slutligen, »litet längre fram på kvällen skall jag tala om den.»

Och kvällen led, och skymningen kom och med den förtroendena, där vi sutto vid vårt bord på kaféet, blossande på cigarrerna och betraktande människoströmmen, som böljade förbi.

»För ungefär ett år sedan,» började min vän, »bodde jag lång ute på Östermalm. Jag lefde då, som nu, för det mesta tillbakadraget och umgicks med få.

Hvarje förmiddag då jag gick till verket råkade jag möta denna flicka, som för ett par timmar sedan passerade förbi oss vid Regeringsgatan. Nu vet du, att ungdomstycken och allt dylikt pladder alltid förefallit mig löjligt. Men denna unga flickas sällsamma, frappanta utseende och hennes regelbundna korsande af min väg kunde ej undgå att göra ett visst intryck på mig, jag besvarade halft omedveten hennes långa blickar och började verkligen litet smått fundera öfver att söka göra hennes bekantskap, om inte för annat, så för kuriositetens skull.

Men så inträffade något besynnerligt, något som ännu står framför mig som ett ohyggligt minne, trots att det hände inom överklighetens

sfer och mången måhända skulle finna det löjligt att jag talar om det.

Jag drack betydligt på den tiden, inte så att jag någon gång var öfverlastad, men det var i alla fall en daglig konsumering af ett ganska stort kvantum spirituosa. I allmänhet var jag dyster och nedslagen och sof illa och oroligt om nätterna, förföljd af elaka drömmar.

Så kom jag hem en kväll vid tolf tiden efter att ha gått och dåsat och grubblat hela dagen och på kvällen varit ute och pokulerat.

Det var vid midsommartiden och endast halfskumt i rummet, där jag nervöst vandrade af och an utan att kunna besluta mig hvarken för att tända ljus och sätta mig att läsa eller gå och lägga mig. Jag trodde nästan jag hade feber, kinderna brände, det bultade vid tinningarna, och då och då gled det liksom en blixtnabb, trasig, svart sky för ögonen.

Jag vet inte hur länge jag sålunda vandrade från det ena hörnet af rummet till det andra, om det var några minuter eller ett par timmar. Jag minns endast att det var mig omöjligt att fixera någon tanke, den ena galna fantasien efter den andra brusade genom min hjärna.

Ändtligen befann jag mig då till sängs. Men sömnen ville ej infinna sig, trots att jag kände mig dödstrött. Jag lade mig än på den ena, än på den andra sidan, jag räknade till ett hundra, två hundra, tre hundra, men utan resultat, och tinningarna bultade värre än förut.

Så lade jag mig på ryggen med händerna under hufvudet och lät mina blickar flacka omkring i det halfskumma rummet. Så småningom fästes de på den lilla sotluckan af blankpolerad mässing där öfverst vid kaminen. Jag stirrade och stirrade på den lilla blanka, runda ytan, som tycktes mig lysa med allt klarare glans. Jag försökte slita mina blickar därifrån. Omöjligt! Luckan höll dem kvar med en sällsam trollmakt.

Plötsligt rann på mig den tanken, att om jag låg så där och fortsatte att stirra, skulle jag måhända falla i hypnotisk sömn. Jag blef nästan glad vid denna tanke, som tycktes öppna för mig en utväg ur det olidliga tillstånd, i hvilket jag befann mig, och ännu fastare naglade jag mina blickar vid den blänkande skifvan.

Troligen var det endast inbillning, men jag kände tydligt huru fötterna började frysa till stela klumpar, och den insande kylan spred sig allt längre och längre uppåt min kropp, tills slutligen äfven fingerspetsarna lågo styfva och stela. Endast hufvudet brann i vild feber, och pulsarna vid tinningarna dunkade som hammarslag.

Den glänsande sotluckan på kaminen, vid hvilken mina blickar fortfarande voro fasttrollade, började lysa som en bländande sol och kasta långa spetsiga flammor. Plötsligt blef den purpurröd, därpå grön, så kolsvart med gula kanter, från hvilka kaskader af gnistor sprutade ut.

I ett nu återtog den sin första, gyllene glans,

men förminskades hastigt, tills den endast blef en liten glänsande kula af en ärtas storlek.

Sakta rullade denna kula nedför kaminens lodräta sida, tills den nådde golfvet. Där blef den liggande ett ögonblick och fortsatte så sin rullande färd bort till skrifbordet, långs hvars ena ben den började glida upp. Bland brefpressar, bläckhorn, penntorkare, papper och hela den brokiga mångfalden där uppe på bordskifvan börjades nu en lustig dans, tills den med ens åter kilade ned på golfvet och kom rullande bortåt sängen, där jag låg.

Inom ett ögonblick var den uppe på täcket, hvaröfver den gled fram och nalkades mitt hufvud för att slutligen rulla upp på mitt ansikte. Jag kunde ej röra mig, jag låg som förstenad. Jag förnam en isande känsla och strax därpå en stickande smärta i ögat. Den glänsande kulan var försvunnen!

Af en oemotståndlig kraft slötos mina ögonlock, och genom den direkta inverkan på synnerven såg jag nu den lilla kulan glida in bland nervtrådarnas klibbiga nät och försvinna långt inne i hjärnan bland den grå substansens vindlingar, dragande efter sig strimmor af gnistrande guld och flammande purpur.

Jag låg fortfarande orörlig med stela, styfva lemmar och slutna ögon. Förgäfves försökte jag pressa upp ögonlocken. De tycktes mig tryckas af en förfärlig tyngd.

Plötsligt förnam jag smygande steg ute i korridoren, och hela min kropp skakades af rädsla för någon stor, annalkande fara. Dörren gick upp, och en kall fläkt slog emot mig. Jag gjorde en förtviflad ansträngning och lyckades verkligen få upp de tyngande ögonlocken.

Med förskräckta blickar stirrade jag ut i rummet och varseblef en smart kvinnogestalt, som skred öfver golfvet och satte sig i soffan midt emot min säng.

Jag skulle ha velat ropa högt, men min strupe sammansnördes med ett järngrepp af en osynlig hand, hvars naglar jag tyckte mig känna i halsens kött.

Jag anade hvem det var som satt där borta i soffan, och månen, som just gled fram om en gafvel, bragte min aning till visshet. De bleka strålarna föllo öfver ett skärt, ungdomligt ansikte, ett brunrödt glänsande hår och ett par stora, mörka ögon, som lyste med en sällsam glans. Jag hade sett detta frappanta hufvud hvar dag under en lång tid; jag behöfver väl knappt tala om att det var det samma som du såg i kväll.

Jag genomfors af en blandad känsla af glädje och beklämning, men den senare blef snart öfvervägande.

Jag stirrade oafbrutet på ansiktet, hvars onaturliga blekhet kom mig att rysa. Mot denna bleka hy tecknade sig den lilla fylliga munnen som en svart fläck. Men den stora ögonen, som tycktes

lysa med ett fosforartadt sken, hypnotiserade, förtrollade mig.

Plötsligt spratt jag till vid ljudet af något som föll i golfvet. Jag såg ned. Ded var ett litet hvitt föremål, som glänste i månskenet: en tand, som fallit ur hennes mun!

Förskräckt fäste jag åter mina blickar vid hennes ansikte och varnade i den bleka hyn ett nät af små fina rynkor vid ögonen. Kinderna tycktes mig ej så runda som förut, och håret hade förlorat något af sin sällsamma glans.

Jag genomfors af en frosskakning och stirrade med förvirrade blickar på denna förändring. Och till min fasa såg jag nu, huru alla de kommande år, som hon hade att lefva, att fröjdas, att sörja under, *inför mina ögon blefvo till sekunder och åldrade henne.*

Jag såg huru kinderna långsamt föllo in och gulnade, huru ålder och bekymmer gräfde sina djupa färor däri. En efter annan föllo tänderna ur munnen, och näsan och den runda hakan, som nu blifvit skrämmande spetsig, närmade sig hvarandra öfver tunna, färglösa läppar. För hvarje tand, som föll till golfvet, kände jag en smärta, som om man irriterat en blottad nervtråd. Håret blef glest och grått, och hela den spänstiga gestalten föll ihop och skrumpnade.

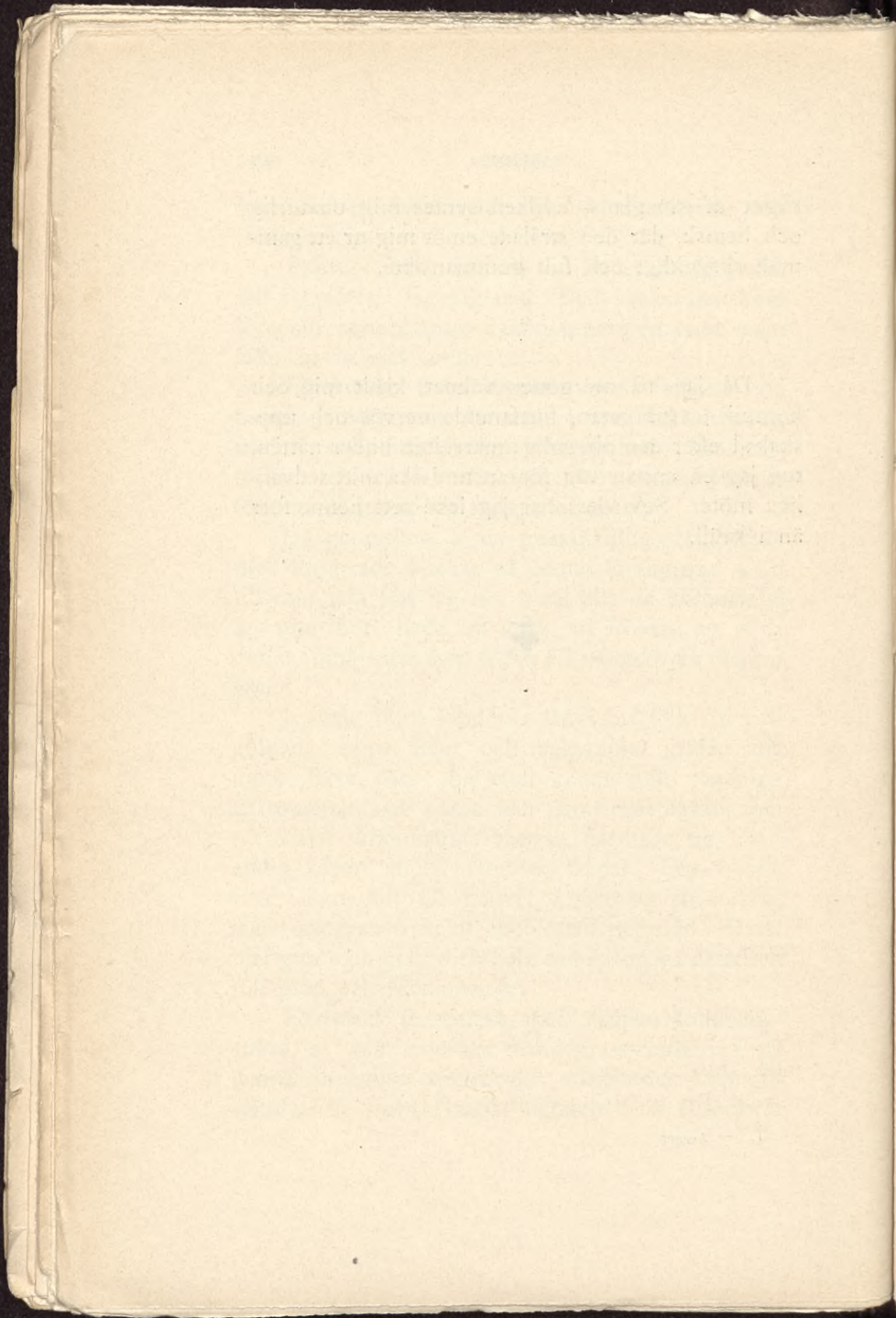
Förvirrad, förskräckt, med strupen ännu hop-snörd af den osynliga handen, stirrade jag på denna ohyggliga metamorfos, fortfarande hypnotiserad af de stora, lysande ögonen, som ej förlorat

något af sin glans, hvilken syntes mig onaturlig och hemsk, där den strålade emot mig ur ett gammalt skrynkligt och fult gummansikte.

*

Då jag på morgonen vaknat, klädt mig och kommit ut på gatan, fortfarande nervös och uppskakad efter den ohyggliga marridten under natten, tog jag en annan väg för att undvika mitt sedvanliga möte. Se'n dess har jag icke sett henne förr än i kväll.

Neuros.

Därute faller senhöstkvällens skymning, stor,
isande och tyst. De fallna, gula och röda
bladen, som ligga i högar i allén, röras upp då
och då af en rystande vindfläkt till en yster, rass-
lande dödsdans.

Genom fönstret till kaféet, där jag sitter en-
sam i mitt mjuka soffhörn, skymtar jag himlens
likbleka, kalla duk. Och däröfver jaga skyarna
som gråa afgrundsandar, sökande fatta tag i hvar-
andra, med sina långa, trasiga händer.

Genom de drifvande molnen ser jag då och
då en stjärnas bleka, tysta fjärrblick, och öfver en
kyrkas buktande tak, där klockan just slår elfva
med afmätta, tunga, långsamma slag, står half-
månen och skiner med sjuk, saffransgul färg.

Framför mig på bordet står ett glas med den tankeskärpande, uppeggande, giftiga, gröna dekadenttrolldrycken — absint.

Att dricka absint på kvällen är ju absurdt, och en parisare, som såg det, skulle antingen rysa eller anse mig för en den där var absolut okunnig om allt hvad eggelse- och njutningsmedel vill säga, men ändock på något sätt ville snobba.

Men just därför att det är absurdt dricker jag det. Jag har öfver hufvud taget ej gjort något annat än absurdt hela denna dag.

Och dock var det en dag, som med sin kyliga, hvassblå, eggande höstluft, sina mjuka dagar öfver Mälarens holmar och vatten, sina nästan brutala färg effekter i allt hvad gulnadt och rodnadt löfverk heter, mer än någonsin var ägnad att vagga en af en massa olikartade tankar och planer söndertrasad hjärna till ro. De rosenröda reflexerna från kvällsmolnen, som seglade fram däruppe öfver hustaken hade här och där kommit rutorna att glimma i guld och kastat öfver gator och torg en blid dager, i hvilken människorna rörde sig framåt som i stilla drömmar.

Jag hade blifvit förargad öfver att se alla så idiotiskt lugna och belåtna, flytt undan gatorna och satt mig till skrifbordet i den absoluta öfvertygelsen, att jag hade en briljant idé i hjärnan nästan utförd i alla detaljer. Men när jag fattat pennan hade allt varit som bortblåst. Tre gånger hade det ringt i telefonen bredvid mig, och hvar

gång hade jag fått höra de infamaste förfrågningar eller anbud.

Så hade jag åter störtat ut bland människorna och i ett par timmar vandrat gata upp och gata ned. Jag hade känt ett obetvingligt behof af att tala med någon, helst ett fruntimmer, öfver en absolut likgiltig sak, blott jag fått med ordens skenhugg arbeta mig ifrån den osynlige Böjgen, som hotade att sammanpressa mig.

Och jag hade verkligen mött den jag mest längtat efter. Jag hade tryckt hennes hand och nästan känt mig frestad att af idel välvilja pina mig själf med att gå med henne på Operan. Men så hade jag hastigt störtat ifrån henne och känt mig oerhördt förargad på mig själf därför att jag stått och lett så sött emot henne och mumlat fåniga ord. Hvad i Herrans namn skulle det tjäna till!

Så hade jag beslutat att gå och söka upp några kamrater och gyckla bort timmarna i deras glada lag.

Jag hade trädt in i det stora kaféet och verkligen haft tur att träffa några af mina bästa vänner vid det närmaste bordet. Och jag hade tändt min cigarr och slagit mig ned ibland dem och försökt vara spirituell. Men om några minuter hade det blifvit mig omöjligt att stanna ibland dem. Punschen hade äcklat mig, deras skratt irriterat mig och deras kvickheter, som för öfrigt mycket väl skulle kunna användts i en passabel skämttidning, förefallit mig banala. Så hade jag plötsligt rest mig

från stolen och till deras förbluffelse gått och satt mig för mig själf i ett hörn.

Och där satt jag och höjde mitt glas och skålade med dem på afstånd och blef rosenrasande öfver att i deras glada blickar tycka mig läsa ett fingerpekande:

»Nej, se på den! Han sitter visst och försöker se ut, som om han hade weltschmerz!»

Ändtligen hade de gått.

*

Jag sitter i det mjuka soffhörnet och stirrar slött och likgiltigt bort öfver kaféet. Tobakens ringlande moln och de döfvande spritångorna hänga så tjocka öfver salen, att man nästan skulle kunna skära dem i skifvor. De lägga sig tungt öfver hjärnan och fylla den med brunstiga syner, knutna i association till de målade bilderna på väggarna, ett ystert, raglande bacchanttåg, där nakna, svällande nymfer med fladdrande, rödgult hår dansa fram bland skaror af raggiga fauner öfver blomsterprydda ängar under en himmel, grekiskt solig och klar. Och blicken blir liderligt skum och fuktig.

Då spritter jag plötsligt till och fattas af äckel vid mig själf. Jag känner mig som om jag kastat smuts i en liljas kalk. Ur vinklarna mellan glasets brutna linier grinar emot mig ett blekgult kvinnoansikte med stora, svarta ögon och skälfvande drag. Jag tömmer glaset i ett drag. Det döfvande giftet suger sig fram genom ådrorna, äter bort

viljan och medvetandet, och det blir natt i själen, mörk och ogenomtränglig som senhöstens därute.

Jag sluter ögat och för min inre blick rullar upp sig en annan syn:

Fager skimrar hembygdens nejd i vårens tid. Brodden spirar ur vida åkrar, björkarnas och bokarnas löf ha spruckit, vindarna spela öfver fälten. På stränderna stå röda stugor, och böljorna vagga i arlasorl långt fjärran, fjärran, och bortom de vida ljusa vatten sjunker himlen disigt blå . . .

Sorlet i kaféet har så småningom tystnat, de flesta gästerna ha aflägsnat sig. Jag betalar, reser mig upp och går.

Därute står en gammal tiggare. Jag vet inte, hur länge han stått där i blåsten och kölden. Och jag ger honom halft omedvetet en slant. Men då jag gått några steg kommer på mig en plötslig vrede och en brutal tanke:

»Gå och häng dig, din gamle fan! Inte kan du ha någon fröjd att vänta af lifvet!»

Och jag känner mig nästan frestad att gå och björna igen myntet.

Jag vandrar fram i natten genom den stora staden, där bruset och bullret dött. Jag vandrar öfver gatorna i det gula, fladdrande ljuset från glämliga lyktor, och de jäktande stegen eka skrämmande mot trottoarernas stenar. Jag krymper ihop som i en oförklarlig ängslan, då jag med ökade steg passerar en gränd, där mörkret kryper som svarta, hemska ormar in mellan vinklar och vrår och uppåt de sekelgamla väggarna.

Så kommer jag hem, och det blir en natt med vakans och sömnlöshetens som sniglar framglidande timmar eller feberheta, vansinniga drömmar.

Då jag på morgonen ser mig i spegeln är hyn gulblek, ögonen ha mörka ringar, och då jag kommer ut på gatan, ut i solljuset bland människor, slår jag ned blicken och känner mig som en den där varit ute och rucklat och lefvat syndigt.

*Då skuggorna
falla.*

Det var en försommarkväll. Öfver asfalten på Vesterbro i Köpenhamn pinglade de tvåvåningshöga spårvagnarna och rullade otaliga droskor.

Längst ute från »Söerne», genom mynnin-garna af Vimmelskaftet och Fredriksbergsgade och öfver broarna bortifrån Christianshavn myllrade skarorna mot Tivoli, där hvalfbågarna vid ingången lyste som portalerna till ett fepalats med sina röda, gula och blåa lyktor, och räkneapparaterna knarrade och knarrade. Äfven kring Cirkus myllrade svart med folk, och borta på järnbanestationen hvisslade ett tåg — för att ånga i väg nedåt kontinenten.

På trottoaren utanför National sutto två män vid ett bord mellan afskrankningen af krukcyprerna.

Det låg något i deras utseende, som då och då kom en förbigående att rikta en frapperad blick på dem. De voro främlingar från hinsidan Sundet, det både märktes på deras skånska dialekt och den dryck de rekvirerade:

»Opvarter, en half svensk banco!»

»Paa öjeblikket.»

Kyparen, som vädrade drickspengar, for i väg som en pil och kom snart igen med det begärda.

De båda unge männen drucko hvarandra en välkomsthälsning öfver bordet och försjönko i betraktandet af det myllrande lifvet på Vesterbro. Skarorna böljade fram och åter, tätnade och glesnade, och från den grå asfalten steg det obestämda bullret, väfdt af en storstadsgatas tusen skiftande ljud, upp mot junikvällshimlen, som hvälfde sig blekgrå, skylös och genomskinlig öfver staden.

»Det käns i själen för en småstadsbo en så'n här kväll på Vesterbro. Eller hva' tycks, Maffe?»

Den, som först bröt tystnaden, var rödlett och skägglös, med rakt ljust hår, som föll i breda stripor ned öfver den breda pannan, och små stickande grå ögon. Han hade lagt armbågarna på bordets marmorskifva och lutat sig fram mot den andre, som om han velat anförtro honom sitt hjärtas innersta hemlighet.

»Ja, vasserra, nu är du väl i ditt esse, gamle bof, vördig herr doktor Lundberg, menar jag. Skål!»

Den som svarade beledsagade sina ord med ett litet hest skratt. Det gjorde han alltid vid minsta anledning, och fann han ingen sådan, drog han åtminstone tillbaka läpparna, så att de välborstade tänderna stucko som små hvita betar diaboliskt ut ur ramar af det kolsvarta, krusiga skägget. Han var förresten ganska sällsam att åse. Han hade något vid näsroten uppdragna ögonbryn, svartknollrigt hår, en cyniskt tjock mun, och som kronan på verket en missbildad fot, som gaf honom en stretande och linkande gång. För öfrigt hette han Magnus Erlandsson, var en sorts banktjänsteman samt hela sitt lilla fädernesamhälles enfant terrible, den oförbätterlige roten och upphofvet till allt ondt.

Skarorna stimmade därinne på gångarna i Tivoli under lampornas brokiga hvalf. Och ända hitöfver till National genom det brusande vimlet på Västerbro trängde tonerna från Lumbyes orkester.

Borden på trottoaren rundt omkring de unge männen hade så småningom fyllts med gäster.

»Punschen är svenskarnas nationaldryck, ölet tyskarnas, men hvad fan ha danskarna?»

Lundberg gjorde denna kulturhistoriska reflexion halfhögt för sig själf och såg sig omkring på borden, där det rådde den största förbistring i förtäringen, kaffe, här och där något likör, toddy, absint, whisky, mest dock öl. De båda vännerna togo sitt parti, superade i allsköns ro i sin cypressberså och beslöto sig så för Tivoli.

De gingo genom räkneapparaten förbi den rödmössade vaktmästaren och trädde in i trollparken. På Kunstnerplanen hade just ett sällskap konstbicyklister slutat sina prestationer och på Pantomimteatret svängde Pierrot sin hvita fladdrande dräkt i något drastiskt upptåg vis à vis brokig Arlequin och näpen Colombine. Köpenhamnarna stodo packade som sillar på den stora sluttande platsen framför scenen och begapade skådespelet med aldrig svikande intresse.

De båda svenskarna banade sig mödosamt genom den täta människomassan och gingo genom hvalfgången ned mot de egentliga förlusteställena. Rutschbanan rullade, skotten knallade på skjutbanorna, karusellerna svängde, och ballonghjulet gjorde just sin sista färd.

De gingo rundt om Labyrinthens klippta almhäckar och bort mot glaspalatset, som skimrade som ett feslott i brokigt ljus från tusentals färgade lampor. Vid en af tunnorna framför vinbodegan slogo de sig ned och rekvirerade sherry. Nästan hvarenda »bordtunna» var upptagen af små kottier köpenhamnare och köpenhamnskor i brokiga sommartoaletter. Alldeles bredvid dem satt ett par, som man likaväl skulle kunna kalla för far och dotter, som Lundberg anmärkt. Men Maffe slog till ett flatskratt.

»En skön äkta man, den där gamla ravail-lacen!»

Den omtalade satt med hatten i hand och strök sig med näsduken öfver den kala hjässan.

Skägget var svärtadt och nästan oljigt blankt, det låg något slocknadt och utbrunnet i ögon, som ömsom frånvarande stirrade ut i parkens skumsel, ömsom med ett trött uttryck halkade öfver hans moitiée. Lundberg kunde ej hindra sina blickar att då och då smygga sig öfver till henne.

Handskarna hade hon dragit af och satt med de nästan genomskinligt hvita händerna lagda öfver hvarandra i skötet. Benen hade hon kastat öfver hvarandra, så att den ena skospetsen näpet stack fram under fällen till den svarta spetsklädningen, som i breda veck flöt omkring henne på sandgången. En bukett konvaljer gungade sakta i sin blyga skönhet på bröstet af det ljusröda sidenlifvet, som skimrade i matt glans i det brokiga skenet från gaspalatsets lampor. Hon satt halft bortvänd, och det brunröda håret stod som en skimrande sky kring hennes hufvud under den bredskyggiga hatten.

Lundberg stirrade oafvändt på henne. Han var något röd i ansiktet och upphettad af vinet. Hans tankar hoppade af och an och kunde ej samla sig till något helt; en massa idéer sprungo fram, kopplades ihop och föllo i sär för att åter förena sig med andra. Men han kände ett oemotståndligt behof att prata, ett intensivt begär att urladda sig för den andre, som satt där med sitt eviga grin på läpparna:

»Ser du, Maffe, ett sådant hår ska en kvinna ha. Det är renässanshår det — det glimmar med en färg som kastanjens, när han faller ur det

fläkta skalet, varmt och tjugande som det gled fram under Tizians och Corregios penslar, som bedårade en Cesar Borgia och Boccaccio . . .»

»Jo, du är rolig du. Har du blifvit symbolist, eller hvad di kallar det, hvasa? Men du talar som en bok i alla fall. Gå du på bara!»

Lundberg blef förargad, ryckte på axlarna, blossade häftigt på sin cigarr och ryckte så närmare bordet med sin stol:

»Det ska fan tala med dig.»

*

Skarorna stimmade och böljade omkring dem. Rundt om myllrade röster, klingade glas och ljödo enstaka skratt. Lundberg hade slutit ögonen till hälften, men hans halfskymda blick hängde fast vid glaset, där sherryn doftade och glimmade brunröd i lampornas brokiga ljus. Han kände sig långsamt fånglas i en sorts mjuk bedöfnings, hvarje tanke stannade, hvarje förnimmelse från det närvarande tycktes upplösa sig i en dimmig fantom, som gled in i hans inbillning med underlig fantastisk form och färg. Lampljuset och reflexerna omkring honom hoppade upp och ned därinne som bländande glimtar och lekande små kulor.

Framför sig såg han som i en dröm Maffe, som satt där med tänderna lysande i det svarta skägget. Han hade tagit af hatten, hårlockarna ringlade sig på den välformade pannan, och han stirrade ofvändt bort emot glaspalatset.

Lundberg kunde ej låta bli att le, där han satt med halfslutna ögon och drömde. Maffe föreföll honom som en lustig satyr, där han satt med det lurfviga håret, det spetsiga, svarta bockskägget och de tjocka, lystna läpparna. Han skulle velat måla honom sittande naken och raggig på en trädgren, spelande panspipa för en rödhårig nymf mot en bakgrund af gröna ängar och grekisk himmel. Plötsligt spratt han till. Det var den andre, som kommit att sparka till bordet, så att glasen klirrade.

Maffe satt och stirrade framför sig med uppspärrade ögon. Mungiporna voro slappt nerdragna, och det låg öfver hela varelsen ett uttryck af trötthet och melankoli. Han talade sakta och liksom för sig själf, vägande och dröjande på hvarje ord.

»Det är besynnerligt ändå — min själ är det så. — Undras i alla fall, om den gamle ravallacen kan vara gift med henne. — Det vore förstås inte mer än rätt åt honom — synder har han nog, mer än som förslår att bli brända i eld och svafvel — men i alla fall. Undras hur den där granna maran kommer att ta sig ut på gamla dar.»

Orden förlorade sig i ett mummel, men han fortfor att stirra framför sig.

Lundberg kände en sällsam beklämning, men rycktes med som elektriserad af den andres ord. Han följde riktningen af hans blick. Damen med det röda håret och hennes följeslagare hade rest sig upp och stodo några alnar ifrån dem, lyss-

nande till sista numret från orkestern. Ansiktet höll hon i profil emot dem, och öfver det föll det fantastiska skenet från en ljusgrön lampa, gifvande det en spöklik, nästan hemsk blekhet.

Utan att han reflekterade däröfver, föll hans tankegång in i den andres. Hans inbillning arbetade intensivt, klädde af henne hennes fågring och åldrade henne.

Han såg henne med fåror i panna och rynkor i kinder och alla tänderna utfallna. Läpparna, de båda fylliga pionstrimmorna, som nu stodo nästan svarta mot den bleka hyn i det gröna ljuset, skulle bli bleka och insjunkna. Hennes näsa skulle närma sig hakan och munnen bli den typiska skvallersystemens. Ögonen, som blänkte så sällsamt stora och drömmande i det fantastiska skenet med innerst liksom skiftande en lystnadens gröna fläck, de skulle bli rinnande och svagsynta, hon skulle nödgas bära glasögon . . .

Lundberg lutade sig nervöst fram och kringade med sin kamrat:

»Synd om henne i alla fall.»

Maffe slog till ett af sina diaboliska skratt, men det lät ovanligt hest och besväradt, och ögonen voro skumma och trötta. Han tömde häftigt sitt glas.

De bröto opp och blandade sig i folkvimlet på gångarna.

Ett kanonskott rullade genom parken. Och fräsande ringlade sig ett par gyllene raketormar opp mot den skylösa, fina natthimlen. Fyrverkeriet hade börjat, och de brokiga solarna snurrande omkring, stänkande omkring sig en skur af strålar och gnistor. Rundtom på den ofantliga, öppna platsen kring fyrverkeriängen stod folkmassan som ett enda svart haf, och därifrån steg ett sjunkande och stigande sorl af beundran.

De båda svenskarna banade sig väg genom de hopade skarorna. Det gick trögt, men de arbetade oförtrutet för att komma till ett friare ställe. De kände båda ett obetvingligt behof af att vara ensamma. Det låg öfver dem som en tyngd och en pinsamt stickande smärta i själen.

Slutligen lyckades de dock komma loss. De slogo in på hvalfgången och gingo ned mot Tivolisjön, där den traditionella fregatten ännu låg skimrande i ljus. Den svarta ytan var blank som en trollspegel, blott då och då lekte däröfver det irrande skenet från den gröna eller röda lyktan i fören af gondolerna, som gled kors och tvärs öfver sjön eller ut och in genom »den blå grottan». Då och då stämde en roddare i veneziansk gondolierdräkt opp en vemodig sång eller hördes klangen från en luta.

De båda vännerna satte sig på en bänk-

Där borta i andra ändan af Tivoli knallade skotten, hväste raketerna och sorlade folkmassorna, men här föll tystnaden stor och rogifvande öfver dem.

*Ensam i
hösten.*

Hvad jag nu kommer att dikta är ingalunda något nytt, tvärt om är det lika gammalt som hösten själf.

Men hösten är ej något gammalt, hösten är ung, ja, yngre än våren, som blifvit banal som en operasångare genom för mycken popularitet och för mycket beprisande.

Aldrig har jag kunnat finna något mera dystert och kulet hos hösten än hos andra årstider. Tvärt om tycker jag lifvet aldrig sprudlar kraftigare än då, när himlen står hvasst blå som en klinga, hvilken aldrig smakat brynstenen och aldrig fläckats af blod. Löfven ha färger af lysande guld, af smekande orange, af karmosin, af purpur, af venernas blod.

Det brinner som af feber mellan bladmassans ådror, det är en vild, rusande orgie af färger, innan

den isande hvita och kyska vintersnön kommer med tungsint dvala.

Ropen, om I viljen, om degeneration och sekelslutets förödande, förbrännande nervositet, som kastar snaran om halsen och sätter revolvermyningen för tinningen, jag säger ändå, att hösten är det skönaste, det härligaste, som på samma gång kan tjusa ett öga och döfva en själ, som på samma gång är feberrodnadens brand och det eggande friska, som rycker i nerverna och kommer dem att dallra i kraftig dådlust.

Hösten har haft skalder med ett hjärta och ett nervcentrum i hvarje lekande stans, skalder fostrade, förödda, förtrampade, beprisade, förgudade i ett Quartier Latin, en Baudelaire, en Paul Verlaine.

Det är som om deras febersyner, deras genialiska vansinne, deras konstladt sprudlande lefnadslust, degenerationens slapphet och deras gråtande ånger flödade mig till mötes mellan de fuktigt mörka grenarna och de färglysande löfven . . .

I dylika tankar gungade jag i går på sätet af min taxameterdroska genom Djurgårdens lundar, uttröttad, förslappad af utställningssommarens jublande festros, led vid människovimlet, vid allt officiellt glans och glitter, skålande och tal, led vid pokulerandet bland vänner och bekanta, som strömmat hit från alla delar af Skandinavien, led vid mig själf. Jag hade slutit ögonen, då jag kuskade fram under utställningens broar, och stoppat fingrarna i öronen för att slippa höra hammarslagen och bullret af flyttningen. Djurgårdsslätten hade

jag passerat under slö resignation. Den hade det vanliga förmiddagsutseendet, utfestad, grå och trist. Ett par glåmiga »internationella» sångartister, en negerkomiker och dito negress voro enda staffaget på taflan.

Bellmansro hade jag sett ligga tomt och öde. Jag har för öfrigt aldrig sett folk på detta ställe, utom under soliga söndagsförmiddagar i vårens tid, då det första gröna börjar att spira i backarna. Under höstens dagar, då ekällonen knacka Bellman i peruken, far man tyst och melankolisk förbi, ty de gula löfven och den kyliga luften ge reslust, och man vill gärna försöka komma så långt man kan, åtminstone till det yttersta utvårdshuset.

Djurgårdsbrunn hade jag passerat. Tomt äfven där, som jag kunnat vänta; endast en velocipedarie, förfriskande sig med en halfva pilsner. Den nya verandan åt kanalen tyckes hufvudsakligen ha varit till nytta och nöje för riksskyttefesten och kapp-löpningarna.

Emellertid rullar fortfarande min taxameter-droska genom Djurgårdens lunder.

Ensam i hösten!

Kastanierna ligga blanka och nyss fallna ur det ljusgröna, taggiga skalet på vägen. Deras färg på mera mogna ställen är glänsande, bedårande. Det är färgen på renässanskvinnornas hår, samma färg, som brann under Correggios pensel i smekande effekt mot fylliga hvita nackar och skärröda kinder. De stora, delade bladen med klorofyllets lättaste grönska bevarad jämte förödelsens orange

dala sakta öfver vägens hjulspår. Lönnarna brinna i brandgult och karmosin; ekarnas blad ha skrumpnat, och det lägre buskaget står ännu friskt och glänsande grönt.

Ensam i hösten!

Förgängelsens ande, som blåser sin kyliga fläkt genom skogarna, är ingen mjuk västan för älskogsmeck och unga drömmar. Dess ilar, hur friska och eggande de än kunna förefalla, där de komma ur löfverkets färgsymfonier, där de blåsa fram under en klarblå himmelskupas förtonande hvalf öfver skärgårdsvikarnas gråblå vågor, äro i alla fall intet annat än en danse macabre, en cancan öfver kyrkogårdskullar.

Trött och melankolisk sjunker jag ned vid ett bord på Lidingöbro värdshus' veranda, ensam sitter jag där i timmar och blickar öfver Värtans vatten, som i aftonsolen skimrar som kameleontens skrud.

Furorna flyta tillhopa på de fjärran stränderna till dunkelgröna moln, och där emellan flamma löfträdens färger som granna afbrott. Vattnet växlar i kopparrött, i violett, i flammande guld och dunkelt rosa, som sakta släckes i intensiv blyglans.

Äfven blyglansen svinner, och hela landskapet får karakteren af en svart, suddig laving, som jag under blid melankoli betraktar genom den buteljgröna rutan, på hvars glas en flugsnappare sakta hackar.

Min afgud.

Alltsedan jag miste min barndomstro och började hata ringandet i kyrkklockorna har jag haft många gudar.

Under mina spädaste gymnasistår var jag teosof. Det är ett långt steg mellan den rena evangelisk-lutherska läran och teosofien, men icke förty tog jag med ungdomlig spänstighet ut detta steg. Men sedan jag kommit under fund med att min själ på grund af teosofiens själavandringsteori möjligen någon gång i framtiden skulle kunna råka uppträda i en åsnas skepelse, fann jag religionsformen misshaglig.

Sedan jag slutat upp med teosofien trodde jag märkvärdigt nog en månads tid på Demiurgen och Anima. Den som bibringade mig denna tro var skalden Stagnelius' mer än djupsinniga dikter

och filosofiska kåserier. Men sedan jag af en erfaren vän, som var hemma i litteraturhistoriens finstilsnoter, fått reda på att skalden Stagnelius hade ett lyte, som gjorde endast hans själ brukbar till älskog, slog jag Demiurgen och Anima ur hågen.

Efter dessa bägge något mystiska och ungdomliga åskådningsformer blef jag mera modern. Jag trodde naturligtvis på Darwin, Spencer och Stuart Mill och hade en oändlig veneration för Schopenhauer. Att jag dessutom dyrkade Nietzsche, faller väl af sig själf. Hegel var jag ganska skeptisk emot, men af principskäl satte jag honom ändå bland de andra gudarna på piedestalen, därför att salig »filosofen» Boström smutskastat honom eller snarare hans respektable epigon i Lund.

Under det att jag försökte forma min sensibla hjärna efter alla dessa mäktiga idéer lefde jag med hela min organism — ingalunda efter Epikur, i hvars snusförnuftiga lära att njuta länge, reflekteradt och måttligt väl de flesta sprudlande naturer äro för svaga att finna sig. Nej, snarare var jag haidonist, ville njuta kort och intensivt.

Men allt detta är ju vordet gammalt. Det insåg jag första gången, då jag för cirka två år sedan läste Johannes Jörgensens »Lifslögn och lifssanning». Och jag insåg det ännu djupare, då jag här om dagen fick tag i August Strindbergs »Inferno».

Jag har länge känt på mig, att det inte längre går att vara anarkist i religiöst hänseende. Man

måste ha harmoni och lugn i sin själ för att kunna verka som en nyttig samhällsmedlem. Till den ändan har jag skaffat mig en afgud. Jag har blifvit fetischdyrkare.

Hur detta gått till är en lång historia.

Som jag ej ville bli katolik och dyrka jungfru Maria, som jag redan anser profanerad nog, beslöt jag i alla fall att dyrka en kvinna. Detta är emellertid kvistigt nog. Kvinnan är nämligen det mest fluktuerande begrepp som finns. För intelligensmannen är det en fantom, som ständigt glider undan då han vill gripa fatt däri. Tror han sig någon gång ha fått fatt i den och inför sig ser den i kött och blod, som han vill kedja vid sig, måste han finna sig uti att under långa, långa år så småningom dragas ned till en lägre tillvarelseforms nivå. Hans skäraste, renaste känslor — jag menar härmed hans ärelystnad och själf-tillit — bli förtrampade och förtryckta, och hans hjärna blir antingen söndertrasad eller förklumpad. Snarare det senare, ty ingenting *fördummar* så en karl som fruntimmersumgänge.

Ett uppslag till religion fick jag i alla fall härförleden.

Jag träffade en bekant, som jag ej sett på många år. Denne man, som säkerligen har rikare begåfning än de flesta, är däremot behäftad med en massa egenskaper, som man i allmänhet skulle vilja benämna moraliska defekter. Att denne man hade de mest alldagliga och småhederliga genomsnittsmänniskor till föräldrar är så mycket egen-

domligare. Att denne man fortfarande hänger ihop fysiskt och psykiskt utan att ha kommit i någon svårare kontakt med samhället och dess rättsordning tillskrifver han uteslutande verkan af *en groda*. En stor, tung, ovanligt ful groda med grön buk, tillverkad af järn.

Denna groda har han ägt i många, många år. Den har stått på skrifbordet och stirrat på honom med sina stora ögon, då han suttit och diktat i nattliga timmar, den har stått på nattduksbordet då han sofvit, och då han om morgnarna slagit upp sitt öga, har dess gröna järnbuk varit det första hans omorgnade blick snuddat vid. Öfverallt har han fört den med sig på sina resor, och med allvarlig uppsyn har han förklarar, att denna groda utgjorde kärnpunkten i hans lif.

Många gånger har jag gycklat med honom för hans grodas skull och alltid lyckats få honom antingen arg eller bedröfvad.

Men nu har jag hamnat på samma ståndpunkt som han.

En morgon då jag vaknade stod nämligen på mitt nattduksbord en svart gudinna.

Hon var skuren i trä på det klumpigaste sätt jag ännu skådat. Från höften till axeln var ungefär samma afstånd som från hälen till tårna, hvilka bildade ganska långa och regelbundna romboider. Hon var ungefär en fot lång. Hufvudet var ungefär lika stort som halfva kroppen, och de halföppna läpparna, kring hvilka hvilade ett visst ve-

modigt och melankoliskt drag, utgjorde ungefär hälften af ansiktet, i hvilket Afrikas maskar gräft djupa fåror. Hon hade inte en tråd på kroppen med undantag af en liten spegelbit på magen. Om denna spegelbit skulle vara ett surrogat för kläder, ett enkelt smycke eller någon sorts symbol vet jag ännu ej. Men jag låg och stirrade på denna spegelbild i stilla undran öfver hvar jag fått hela den svarta, ohyggligt fula tingesten ifrån.

Då gick plötsligt upp ett ljus. Jag hade kvällen förut varit tillsammans med afrikafarare, som enligt egen utsago mot en dryg summa förvärfvat sig afguden i öfre Kongo, där den utgjort en hel stams förnämsta gudom. Den var öfver hundra år gammal och hade rykte om sig att ha åstadkommit stora under. Jag hade fått bilden som hedersgåfva af kongofararen, som samma dag skulle återvända till det fjärran landet.

Så småningom har denna afgud blifvit mig kär. Att sitta ensam och stirra på den är en verklig uppbyggelsestund. Och så är den så snäll. Den säger mig aldrig ett ondt ord. Den endast ser på mig med sitt stereotypa leende kring läpparna. Min själ kan aldrig bli svartare än dess hudfärg och mitt snille aldrig klarare än spegelbiten på dess mage.

Kan man under den anarki i åskådnings- och religionsformer, som för närvarande behärskar vår värld, ha det bekvämare?

Kan man ha en enklare religion än en svart gudinna med en spegelbit på magen? Att hon är ful gör ju ingenting, ty om hvad som är fult och hvad som är skönt, därom disputerar ju ännu de lärde.

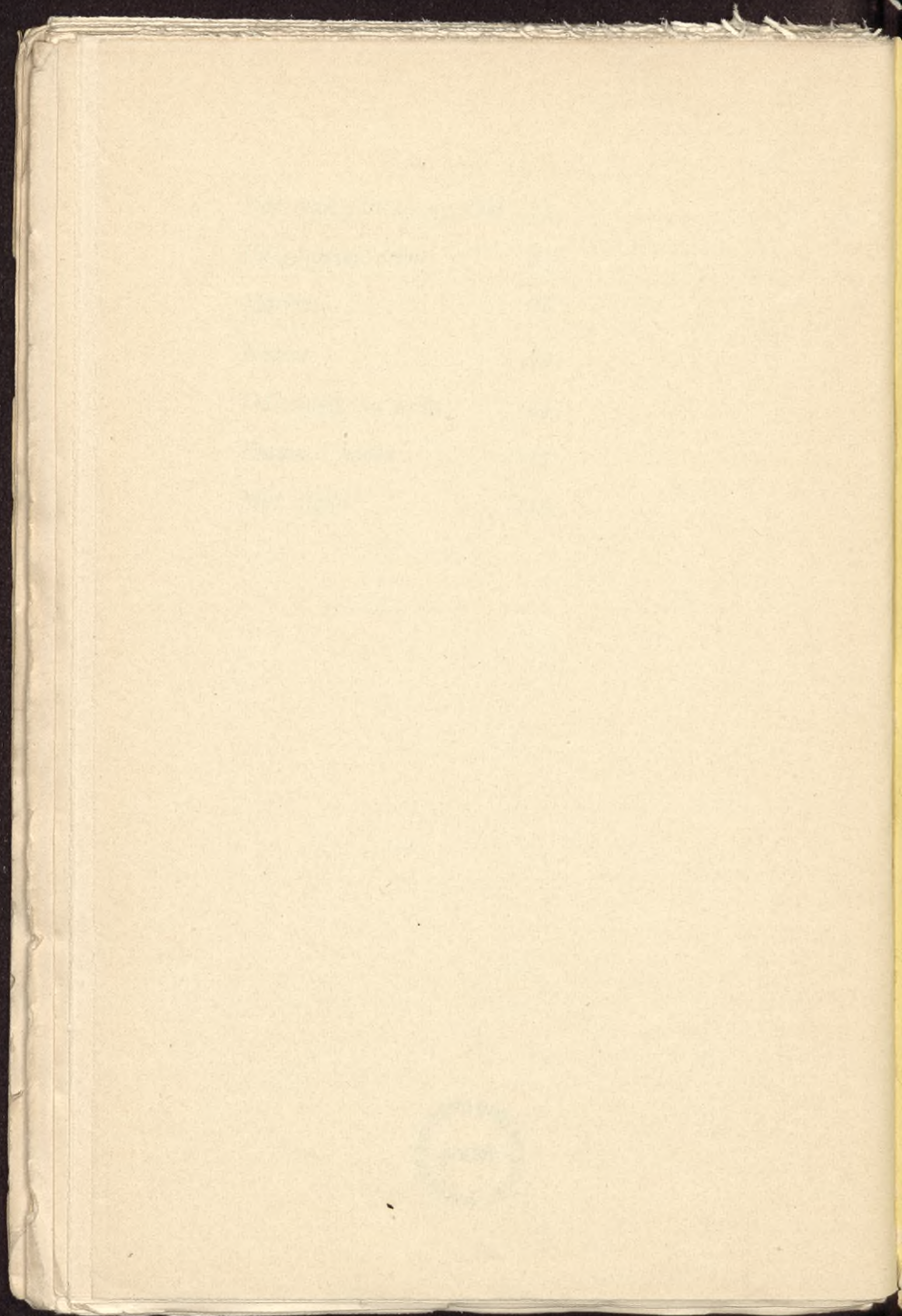
Innehåll:

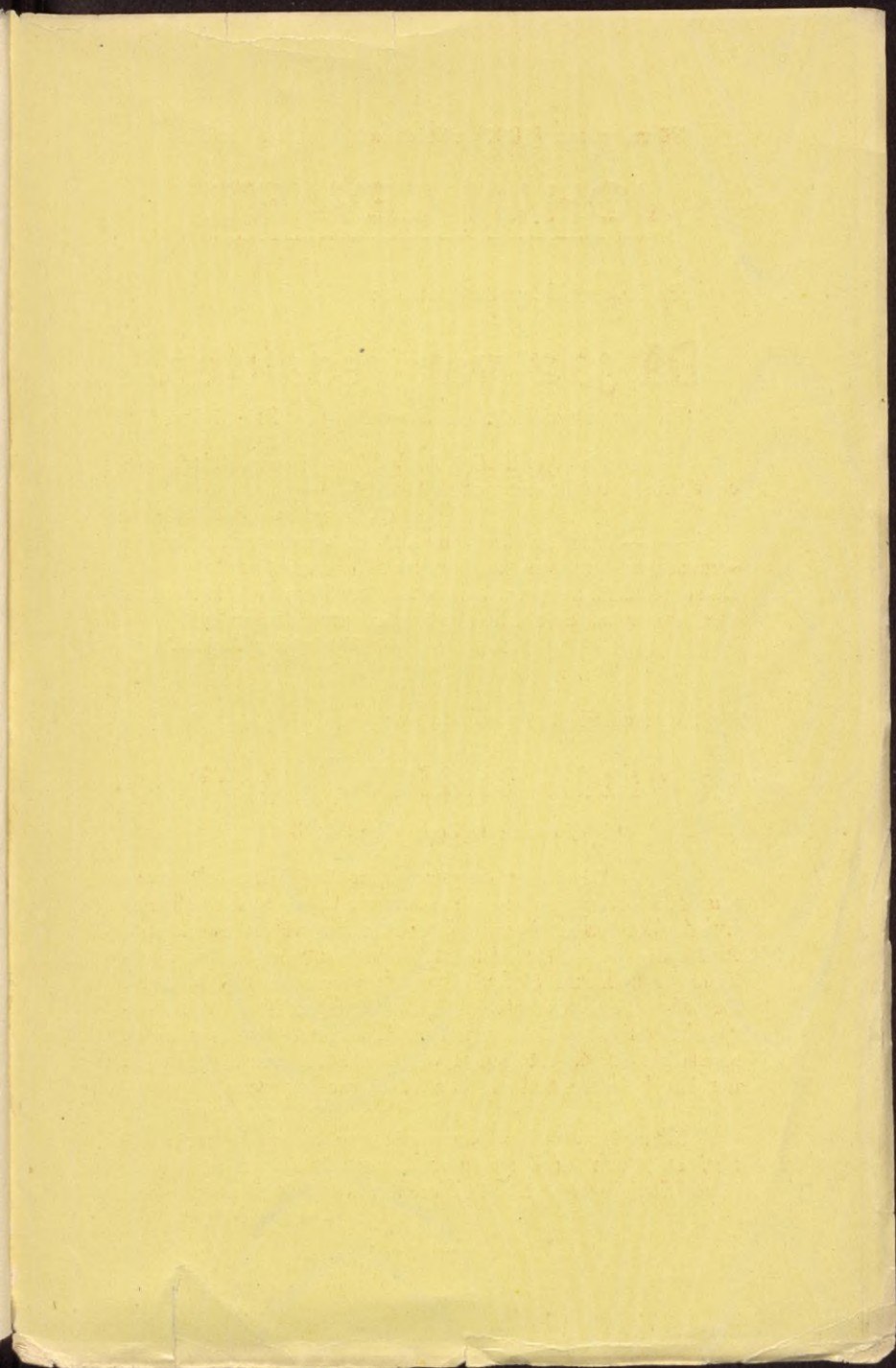
<i>Ett modernt diktaröde</i>	<i>5</i>
<i>Artisternas härberge</i>	<i>23</i>
<i>På väckelsemöte</i>	<i>31</i>
<i>I kronans kläder:</i>	
<i>»Vid hämtningsäfventyr»</i>	<i>37</i>
<i>Skomönstring</i>	<i>43</i>
<i>När kungen inspeklerar</i>	<i>48</i>
<i>Min vän n:r 181</i>	<i>51</i>
<i>En dag på Garnissonssjuk- huset</i>	<i>58</i>
<i>Mitt märkvärdigaste som- marnöje</i>	<i>67</i>

<i>När man fått en ny släkt</i>	75
<i>En gammal dröm</i>	83
<i>Marridt</i>	89
<i>Nevros</i>	99
<i>Då skuggorna falla</i>	105
<i>Ensam i hösten</i>	115
<i>Min afgud</i>	119

1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890

f (50)

Förra våren (1897) utkom af

JOHAN LEVART.

På ALBERT BONNIERS FÖRLAG:

Då jag var redaktör.

En amerikansk Stockholmsroman. Pris 1 kr.

— — En *öfverdådigt lustig* Mark Twain-historia om en tidnings uppkomst och fall — — —

(E. Brandes i Politiken.)

— — Här är torr, men äkta humor och stilen är synnerligen sympatisk med en mycket naturlig dialog. — — Dessa redaktörsminnen bära vittnesbörd om en diktarenatur med utpräglad originalitet, väl värd att tillvarataga.

(Helsingborgs Dagblad.)

På JOHN E. BERGSJÖS FÖRLAG:

Bland pilar och alar.

Skånska bilder. Pris 1: 50.

— — Denna samling har något fångslande och vittnar tämligen otvetydigt om en deskriptiv talang af icke alldeles hvardagligt slag. Flere af typerna äro väl iaktagna och studerade — — De bästa styckena i samlingen äro onekligen »När Lukas blef väckt» och »Jeremias på Långåsa». De afge tämligen öfvertygande bevis att förf. är humoristiskt anlagd. Den verkliga känslighet han för öfrigt sporadiskt förråder tyder på verkliga diktareanlag, på hvilka det kanske vore skäl att han på allvar toge vara. — — —

(Aftonbladet.)

Johan Levarts bok har värde genom två saker: friskhet, stil, och däri att herr Levart är en af de få som jämte Strindberg och Ola Hansson upptäckt Skåne.

(Jörgen i Figaro.)